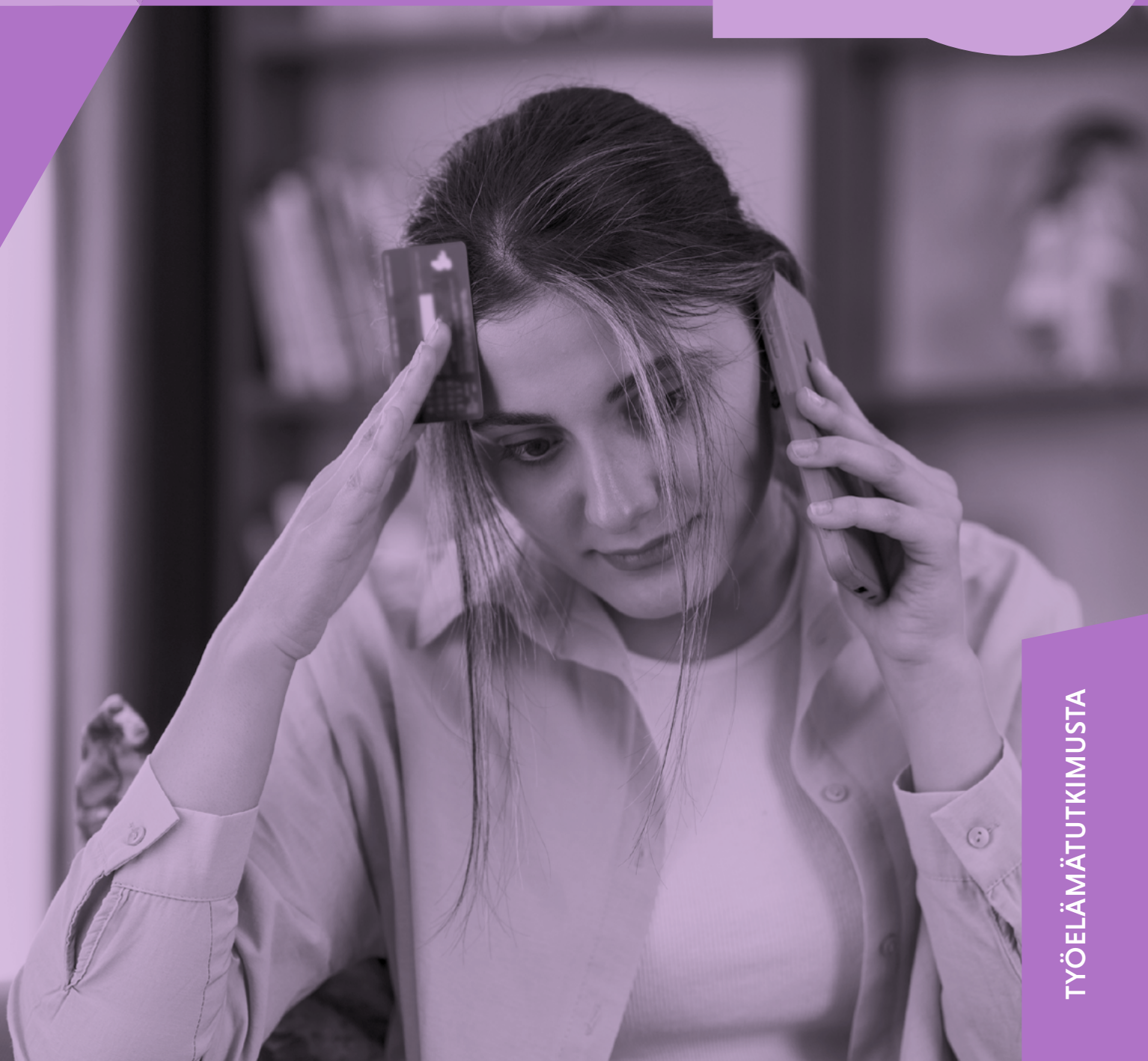

SAK

Työttömyysbarometri

Leikkaukset murensivat
työnhakijoiden toimeentulon

25

Mikä on Työttömyysbarometri?

Työttömyysbarometri tarjoaa tietoa SAK:laisilla aloilla työnhakijana olevien henkilöiden toimeentulon ja työttömyyden syiden muutoksesta vuodesta 2024 vuoteen 2025.

Tutkimuksen tarkoituksena on vastata kysymyksen, miten sosiaaliturvan leikkaukset ja työmarkkinatilanteen vaikeutuminen näkyvät SAK:laisten alojen työttömien työnhakijoiden arjessa.

Työttömyysbarometrin aineistona on huhti-toukokuussa 2025 toteutettu kysely, johon vastasi 1 580 työnhakijaa SAK:laisilta aloilta. Aineistossa on painotettu vastaajien ikää, sukupuolta ja työttömyyskassaa niin, että se vastaa SAK:laisten alojen ansiosidonnaisella olevien työnhakijoiden joukkoa.

Tutkimuksen kohteena ovat työnhakijoiden tulot, toimeentulo, syyt työttömyyteen, osallistuminen työvoimapalveluihin sekä työttömyyteen liittyvä stressi. Toimeentulon ja työttömyyden syiden osalta tuloksia on verrattu SAK:n vuoden 2024 Työttömyysbarometrin tuloksiin.

Työttömyysbarometri tarjoaa ajantasaista tietoa myös työttömyyden vaikutuksista työnhakijaan SAK:laisilla aloilla heidän omasta näkökulmastaan. Tutkimusraportin alussa esittelemme SAK:laisten alojen työnhakijoiden toimeentulon kehitystä ja tarkastelemme työnhakijoiden omia arvioita työttömyyden syistä. Sen jälkeen käsittelemme osallistumista työvoimapalveluihin sekä analysoimme lopuksi työttömyyden aiheuttamaa henkistä kuormitusta.

Työttömyysbarometrin tarkoituksena on tuoda SAK:laisten alojen työttömien ääni vahvemmin esille ajankohtaisessa yhteiskunnallisessa keskustelussa. Vuoden 2025 Työttömyysbarometri jatkaa työttömyydestä käytävää yhteiskunnallista keskustelua työttömien itsensä näkökulmasta.

Ari-Matti Näätänen

Tutkimusasiantuntija, SAK

ISBN: 978-951-714-343-1

Kuvat: iStockPhoto

SISÄLTÖ

	TIIVISTELMÄ	4
	JOHDANTO	5
1	TYÖNHAKIJOIDEN TOIMEENTULO KIRISTYI	7
	1.1 Pienituloisuusrajan alla olevien työnhakijoiden määrä nousi 71 prosenttiin	7
	1.2 Työttömyysturvan leikkaukset heikensivät eniten naisten toimeentuloa	7
	1.3 Mediaanitulot laskivat kaikissa ikä- ja sukupuoliryhmissä	8
	1.4 Joka neljäs työnhakija ansaitsee 1000 euroa tai vähemmän	9
	1.5 Kolme neljästä arvioi, etteivät tulot riittäisi yllättäviin pakollisiin menoihin	9
	1.6 Ruoka- ja vaateturvattomuus kasvoi	12
2	TYÖTTÖMYYDEN SYYT TYÖNHAKIJOIDEN MUKAAN	13
	2.1 Ikä, kokoaikatyön puute ja matala palkka ovat yleisimmät työttömyyden syyt	13
	2.2 Työturvallisuus, työmatkan pituus ja osaamisvaje nousevat esiin melko tärkeinä työttömyyden syinä	14
	2.3 Työttömyysturva, hoivavastuut ja haluttomuus työhön ovat vähiten tärkeät työttömyyden syyt	14
	Työnhakijat jakautuvat viiteen profiiliin – osaamis- ja työntarjontaesteet aiheuttavat työttömyyden syiden kasautumista	16
3	TYÖVOIMAPALVELUIHIN OSALLISTUU KOLMASOSA TYÖNHAKIJOISTA	17
	3.1 Koulutuksiin osallistutaan palkkatuettua työtä useammin	17
	3.2 Työvoimaviranomaisen kautta palvelussa olevien osuus laski vuodessa etenkin yli 61-vuotiailla	18
4	JOKA TOISELLA ALLE 30-VUOTIAALLA NAISELLA ON KOVAA TYÖTTÖMYYSSTRESSIÄ	19
5	YHTEENVETO JA SUOSITUKSET	21
6	LÄHTEET	23
7	LIITTEET	24
	7.1 Aineiston vastaajat	24
	7.2 Kysymyslomake	27

TIIVISTELMÄ

Vuosien 2024–2025 aikana SAK:laisten alojen työnhakijoiden taloudellinen asema on heikentynyt hallituksen sosiaaliturvaleikkausten seurauksena. Pienituloisuusrajan (60 % mediaanitulosta) alle jäävien työnhakijoiden osuus kasvoi 60 prosentista 71 prosenttiin.

Mediaanitulot laskivat useimmissa ikäryhmissä. Naisien tulot laskivat vuodessa 1 321 eurosta 1 200 euroon ja miesten 1 422 eurosta 1 400 euroon. Tulot laskivat eniten 31–50-vuotiailla: heillä leikkaukset olivat sekä euro-määräisesti että suhteellisesti suurimpia. Vuonna 2025 joka neljäs SAK:laisten alojen työnhakija ansaitsi bruttona alle 1 000 euroa kuukaudessa.

Tutkimuksen tulosten perusteella toimeentulon heikentyminen on vaikuttanut myös työnhakijoiden omaan kokemukseen elämänlaadusta. Vuonna 2025 yli 40 prosenttia vastasi, että ”minulla ei ole varaa ruokaan tai vaatteisiin”, kun vuonna 2024 näin arvio 35 prosenttia vastaajista. Vuonna 2025 kolme neljästä työnhakijasta arvioi, etteivät tulot riittäisi kattamaan yllättäviä menoja. Perustarpeista tinkiminen korostui erityisesti 31–50-vuotiaiden keskuudessa, joiden toimeentulo oli heikentynyt euro-määräisesti eniten.

Työttömyyden syyt eivät ole juuri muuttuneet vuoden 2024 verrattuna. Vastaajia pyydettiin arvioimaan työttömyytensä syitä asteikolla ”ei lainkaan tärkeää” – ”erittäin tärkeää”. Erittäin tärkeiksi syiksi työttömyyteensä vastaajat arvioivat oman iän ja työnantajien odotusten välisen ristiriidan (31 %), kokoaikatyön puutteen (26 %) ja kokemuksen liian pienestä palkkatasosta mahdollisissa töissä (22 %). Tärkeinä syinä esiin nousivat myös puutteet työturvallisuudessa, pitkä työmatka ja oman osaamisen riittämättömyys. Sen sijaan vain harva vastaaja arvioi henkilökohtaiset tai motivaatioon liittyvät syyt tärkeiksi: esimerkiksi vain kahdeksan prosenttia vastaajista piti työttömyysturvan menettämisen pelkoa erittäin tärkeänä syynä työttömyydelle.

Työttömyysbarometriin vastanneet työnhakijat voidaan profiloida viiteen eri ryhmään työttömyyden syiden perusteella: Kahdessa suurimmassa ryhmässä (kummassakin 16 % vastaajista) työnhakijoiden työttömyys johtui joko sopivan työn puutteesta tai osaamisvajasta. Kolmannessa ryhmässä (12 % vastaajista) työttömyyden taustalla oli terveyteen liittyviä haasteita. Kahdessa pienemmässä ryhmässä (kummassakin 5 % vastaajista) korostui puutteellinen kielitaito ja toisessa työttömyyteen tottuminen.

Tutkimuksen perusteella noin kolmasosa työnhakijoista oli osallistunut työvoimaviranomaisten palveluihin viimeisen vuoden aikana. Palveluista yleisimpiä olivat pitkäkestoiset koulutukset (13 %) ja lyhytkestoiset kurssit (9 %). Palkkatuettuun työhön osallistuminen oli vähäisempää: kunnassa siihen oli osallistunut neljä prosenttia, yrityksessä kolme prosenttia ja kolmannella sektorilla kaksi prosenttia vastaajista. Työttömyysbarometrin avoimissa vastauksissa useimmin mainittuja muita palvelumuotoja olivat työkokeilu ja kuntouttava työtoiminta. Osallistuminen palveluihin väheni iän myötä, ja erityisesti yli 61-vuotiaiden keskuudessa osallistuminen palveluihin oli laskenut vuodesta 2024 34 prosentista 25 prosenttiin.

Henkistä kuormitusta arvioitiin summamuuttujalla, joka mittaa työttömyyden aiheuttamaa yksinäisyyden, masennuksen ja epäonnistumisen kokemuksia. Jos vastaaja koki näitä usein tai jatkuvasti, hänen stressitasonsa luokiteltiin suureksi. Tulokset osoittavat, että erityisesti alle 40-vuotiaat naiset kokivat stressiä useammin: alle 30-vuotiaista naisista 47 prosenttia ja 31–40-vuotiaista 43 prosenttia kuului suurta stressiä kokevaan ryhmään. Miehillä stressi oli keskimäärin vähäisempää, ja erityisesti yli 61-vuotiaista miehistä lähes puolet koki stressiä vain vähän.

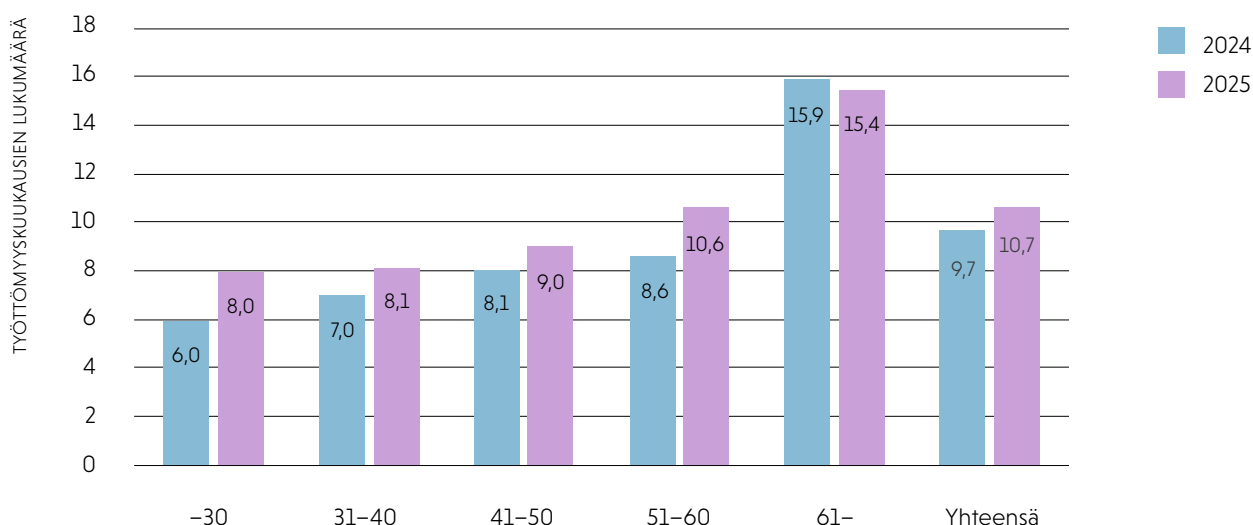
JOHDANTO

SAK:n Työttömyysbarometri 2025 toteutettiin tilanteessa, jossa työttömyysturvaa oli leikattu edellisenä vuonna poikkeuksellisen laajasti. Petteri Orpon hallituksen päätöksillä työttömyysturvan ehtoja kiristettiin syyskuussa 2024 merkittävästi: ansiopäivärahaa leikattiin porrastamalla, ansiopäivärahan saamiseen vaadittava työssäoloaika kaksinkertaistui kuudesta kahteentoista kuukauteen, työssäoloehto muutettiin euoperusteiseksi. Aiemmin samana vuonna hallitus oli esimerkiksi poistanut työttömyysturvan lapsikorotukset ja lisännyt työttömyysturvan omavastuupäiviä. (www.sak.fi/painavasyy (SAK 2024)). Sosiaaliturvan leikkaukset ovat heikentämässä muihin väestöryhmiin verrattuna suhteellisesti eniten työttömyysturvan varassa elävien suomalaisten toimeentuloa (Sosiaali- ja terveysministeriö 2024).

Samaan aikaan Suomen työllisyystilanne on heikentynyt jo vuodesta 2023 alkaen. Vuonna 2024 työllisten määrä väheni 25 000 henkilöllä kun työllisyysaste laski 77 prosenttiin ja työttömien määrä kasvoi 34 000 henkilöllä työttömyysasteen noustessa kahdeksaan prosenttiin. Vuoden 2025 maaliskuussa nuorten 15–24-vuotiaiden työttömyysaste oli 25 prosenttia ja Suomessa oli 320 000 työnhakijaa, joista kahdella kolmesta on korkeintaan toisen asteen tutkinto (Tilastokeskus 2025).

Työllisyystilanteen heikentyminen näkyy myös SAK:laisten alojen työnhakijoiden ansiosidonnaisten työttömyysjaksojen pidentymisenä (kuva 1). SAK:laisten alojen työnhakijoiden keskimääräinen työttömyyden kesto on noussut 9,7 kuukaudesta 10,7 kuukauteen. Yli 60-vuotiaiden tilanne on poikkeuksellinen. Heidän työttömyys-

Kuva 1. Kuinka kauan olet ollut työttömänä tähän mennessä? (kuukausina, keskiarvo)

jaksonsa ovat keskimäärin 15,4 kuukautta, mikä on yli 40 prosenttia pidempi kuin koko vastaajajoukon keskiarvo. Kun vertaamme vuosien 2024 ja 2025 SAK:n Työttömyysbarometrien tuloksia, on huomioitava mahdollinen muutos perusjoukossa. Vaikka työttömyysaste nousi vuodesta 2024 vuoteen 2025 yhteensä 8,3 prosenttia, ansiosidonnaisella olevien osuus laski samana aikana 0,2 prosenttia (TEM 2025). Näin ollen ansiosidonnaisella olevien työnhakijoiden osuus kaikista työnhakijoista on laskenut viime vuoteen nähden. Ilmiötä voi selittää se, että ansiosidonnaisen työttömyysturvan työssäoloehto on pidennetty kuudesta kuukaudesta kahteentoista kuukauteen. Näin olleen aiempaa useampi henkilö, joka on ennen työttömyyttään ollut työsuhteessa yli kuusi, mutta alle kaksi-

toista kuukautta, ei ole enää täyttänyt ansiosidonnaisen tuen saamisen ehtoja.

SAK:n vuoden 2025 Työolobarometrin mukaan (Näätänen, 2025) erityisesti työntekijäasemassa olevat nuoret työskentelevät usein määräaikaissa ja lyhyissä työsuhteissa. Näin ollen voidaan pitää todennäköisenä, että työolosäoloehdon muutos on evännyt erityisesti nuorilta työntekijöitä pääsyn ansiosidonnaisen työttömyysturvan piiriin.

Nuorten osuus tämän tutkimuksen vastaajista on pysynyt suunnilleen samana vuosina 2024 ja 2025. Syy tähän on todennäköisesti se, että vaikka työttömyysturvan työssäoloehto on kiristynyt, nuorisotyöttömyys on noussut suhteellisesti muita ikäryhmiä nopeammin (Tilastokeskus 2025).

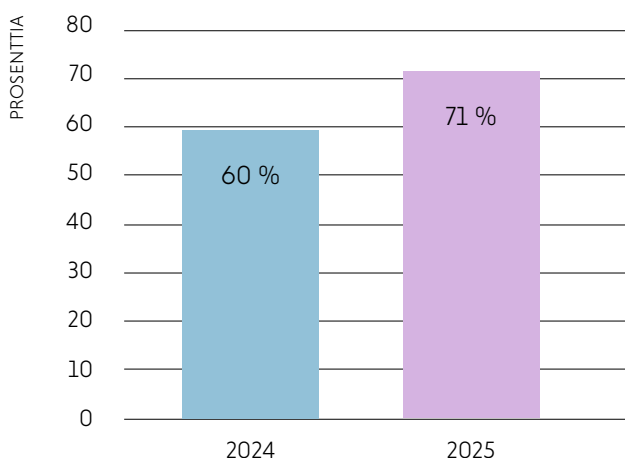
TYÖNHAKIJOIDEN TOIMEENTULO KIRISTYI

Työttömien toimeentulo on heikentynyt vuoden 2025 aikana useilla mittareilla. Mediaanitulot laskivat lähes kaikissa ikä- ja sukupuoliryhmissä, ja erityisesti 31–50-vuotiaiden työttömien kokema puute perustarpeista, kuten ruoasta ja vaatteista, yleistyi.

1.1 Pienituloisuusrajan alla olevien työnhakijoiden määrä nousi 71 prosenttiin

Alla oleva kuva näyttää, että 71 prosenttia SAK:laisten alojen työttömistä jää pienituloisuusrajan alle (60 % mediaanitulosta). Tämä on 11 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuotta aiemmin, jolloin vastaava osuus oli 60 prosenttia. Pienituloisuusraja määritellään henkilön tulojen suhteesta mediaanituloon. Sen taso nousi vuonna 2024 1 470 euroon kuukaudessa, ja vuonna 2025 edelleen 1 545 euroon (Eurostat 2025).

Kuva 2. Pienituloisuusrajan alla olevien työnhakijoiden osuus 2024–2025 (%)*

*Pienituloisuusraja (60 % mediaanitulosta) oli vuonna 2024 1 470 € ja 2025 1 545 €.

Pienituloisten osuuden suhteellinen kasvu on merkittävä: vuodessa se on noussut 18 prosenttia. On todennäköistä, että pienituloisuusrajan alle jäävien työnhakijoiden osuus tulee kasvamaan vielä entisestään, koska tähän kyselyyn vastanneista noin puolet olivat jääneet työttömiksi ennen syyskuussa 2024 voimaan tulleita leikkauksia. Heitä ei tällöin vielä koske uusi työttömyysturvalainsäädäntö esimerkiksi porrastusten osalta.

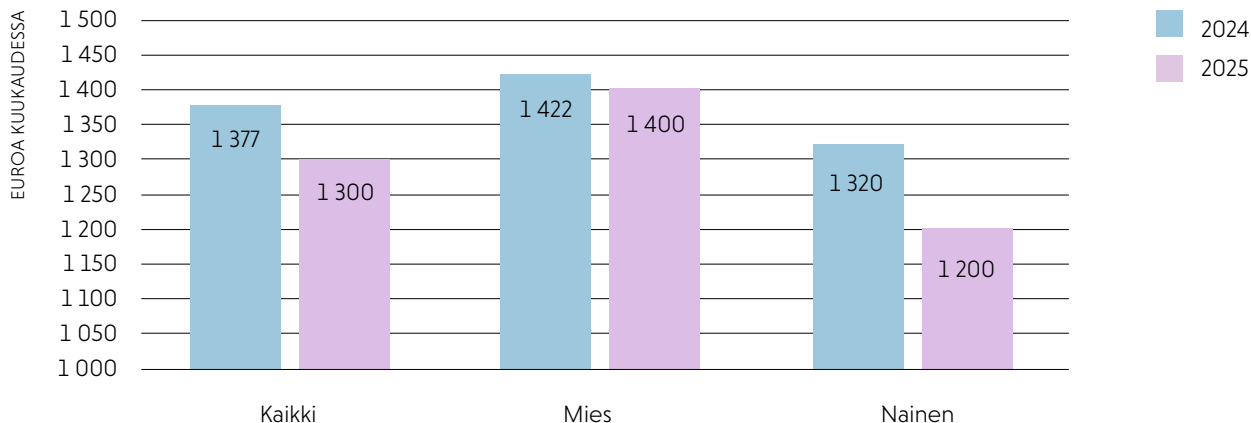
1.2 Työttömyysturvan leikkaukset heikensivät eniten naisten toimeentuloa

SAK:laisten alojen työttömien työnhakijoiden ilmoittamat bruttotulot laskivat vuodessa 77 euroa. Kaikkien vastaajien mediaanibruttotulo ennen veroja oli vuonna 2025 yhteensä 1 300 euroa kuukaudessa, kun se vuonna 2024 oli vielä 1 377 euroa.

Kun tarkastelemme sukupuolten välisiä eroja mediaanitulojen osalta, huomamme, että niiden suhteellinen lasku on ollut huomattavasti jyrkempi naisilla kuin miehillä. Naisten tulotaso on laskenut vuodessa 120 euroa kuukaudessa eli 1 320 eurosta 1 200 euroon. Miesten mediaanitulo laski maltillisemmin eli 22 euroa 1 422 eurosta 1 400 euroon. Vuonna 2025 työttömien naisten mediaanitulo oli siis 1 200 euroa, kun miesten oli 1 400 euroa eli ero oli 200 euroa kuukaudessa. Tämä ero on kasvanut vuodesta 2024, jolloin vastaava ero oli 101 euroa.

Naisten tulotaso on laskenut vuodessa 120 euroa kuukaudessa eli 1 320 eurosta 1 200 euroon.

**Kuva 3. Työnhakijoiden tulot bruttona kuussa
(euroa 2025 rahan arvon mukaan) mediaani 2024–2025.**

On tärkeää huomioida, että edellä mainitut luvut kuvaavat bruttopalkkoja ja -etuksia ennen veroja. Suomessa työttömyysturvan verotus on keskimäärin noin 25 prosenttia, mikä tarkoittaa, että käteen jäävät summat ovat huomattavasti pienempiä. Esimerkiksi 1 200 euron mediaanitulosta jää verojen jälkeen käytettäväksi vain noin 900 euroa kuukaudessa.

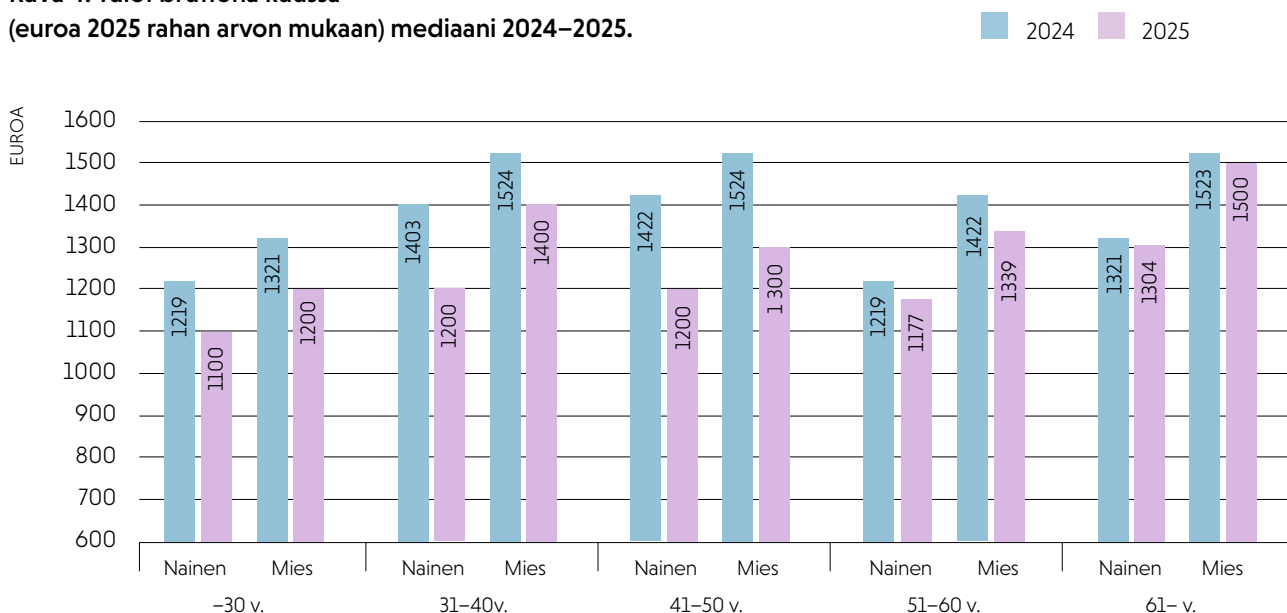
1.3 Mediaanitulot laskivat kaikissa ikä- ja sukupuoliryhmissä

Alle 30-vuotiaiden naisten mediaanitulo laski vuodessa 1 219 eurosta 1 100 euroon, ja miesten 1 321 eurosta 1 200 euroon. Samansuuntaista kehitystä on havaittavissa myös vanhemmissa ikäryhmissä: esimerkiksi 31–40-vuotiaiden naisten mediaanitulo laski 203 euroa ja miesten 124 euroa vuodessa.

Myös 41–50-vuotiaiden ryhmässä naisten mediaanitulo laski vuoden aikana 222 euroa, kun miehillä lasku oli samaan aikaan 224 euroa eli naisten mediaanitulo jäi tasolle 1 200 euroa ja miesten 1 300 euroon. Kehitys oli samansuuntainen 51–60-vuotiaiden kohdalla: miesten mediaanitulo laski 1 422 eurosta 1 339 euroon ja naisten 1 219 eurosta 1 177 euroon.

Ainoa ryhmä, jossa tulot pysyivät lähes ennallaan, oli yli 61-vuotiaat. Naisten mediaanitulo laski vain 17 euroa ja miesten 23 euroa. Tulosta voi selittää se, että suurin osa

**Kuva 4. Tulot bruttona kuussa
(euroa 2025 rahan arvon mukaan) mediaani 2024–2025.**

tähän tutkimukseen vastanneista yli 61-vuotiaista SAK:-laisten alojen työttömistä on joutunut työttömäksi ennen syyskuussa 2024 tehtyjä työttömyysturvan leikkauksia kuten porrastamista.

1.4 Joka neljäs työnhakija ansaitsee 1 000 euroa tai vähemmän

SAK:laisten alojen työnhakijoiden keskuudessa alle 1 000 euron työttömyystulot yleistyvät. Vuonna 2025 27 prosenttia SAK:laisten alojen työttömistä ilmoitti bruttotuloikseen alle 1 000 euroa kuukaudessa, kun vuotta aiemmin vastaava osuus oli 19 prosenttia. Kyseessä on merkittävä muutos lyhyessä ajassa.

Työttömien naisten tulotaso on alentunut selvästi ja nyt joka kolmas työtön nainen jää kaikkein pienituloisimpaan ryhmään. Alle 1 000 euron kuukausituloilla elävien naisten osuus nousi vuoden aikana 22 prosentista 33 prosenttiin. Samalla korkeampiin tuloluokkiin kuuluvien työttömien naisten osuus pieneni. Vuonna 2025 12 prosenttia naisista sai yli 1 800 euroa kuukaudessa, kun vuotta aiemmin osuus oli vielä 14 prosenttia. Alle 1 000 euroa ansaitsevien naisten määrä nousi suhteellisesti 42 prosenttia vuodessa.

Työttömien miesten kohdalla tulotaso laski selvästi vähemmän, mutta suunta on sama. Alle 1 000 euroa ansaitsevien miesten osuus nousi 16 prosentista 21 pro-

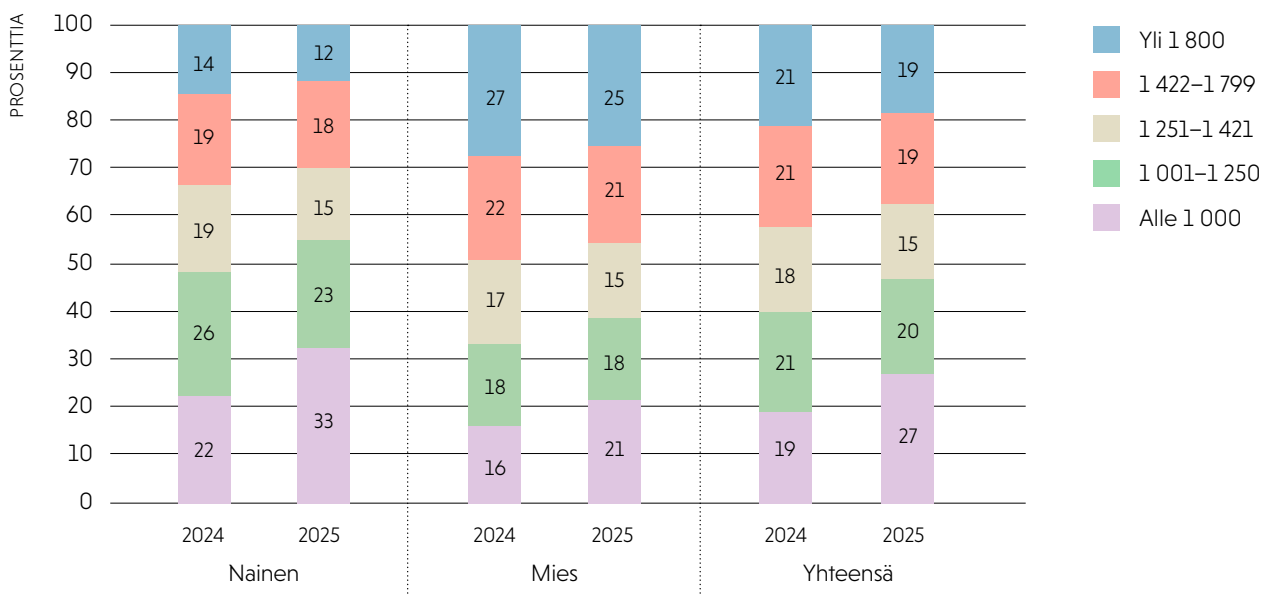
senttiin. Yli 1 800 euron kuukausituloihin ylsi enää 25 prosenttia miehistä, kun vuonna 2024 vastaava osuus oli 27 prosenttia. Tulojen heikentyminen näkyy molemmilla sukupuolilla, mutta erityisesti naisten tulojen kehitys on ollut negatiivista kautta linjan. Samalla suurituloisimmassa ryhmässä sukupuolten välinen ero on kasvanut 13 prosenttia miesten hyväksi.

Tutkimus tuo esiin myös tulojen rakenteellista muutosta: Vuonna 2025 kaikkein pienituloisimpaan luokkaan kuului selvästi suurempi osa vastaajista kuin vuotta aiemmin. Keskituloisten ja myös kaikkein suurituloisimpien osuus pieneni, joten tuloerot eivät ole ainoastaan kasvaneet vaan työttömät työnhakijat ovat kaikki siirtyneet kohti pienituloisten ryhmää.

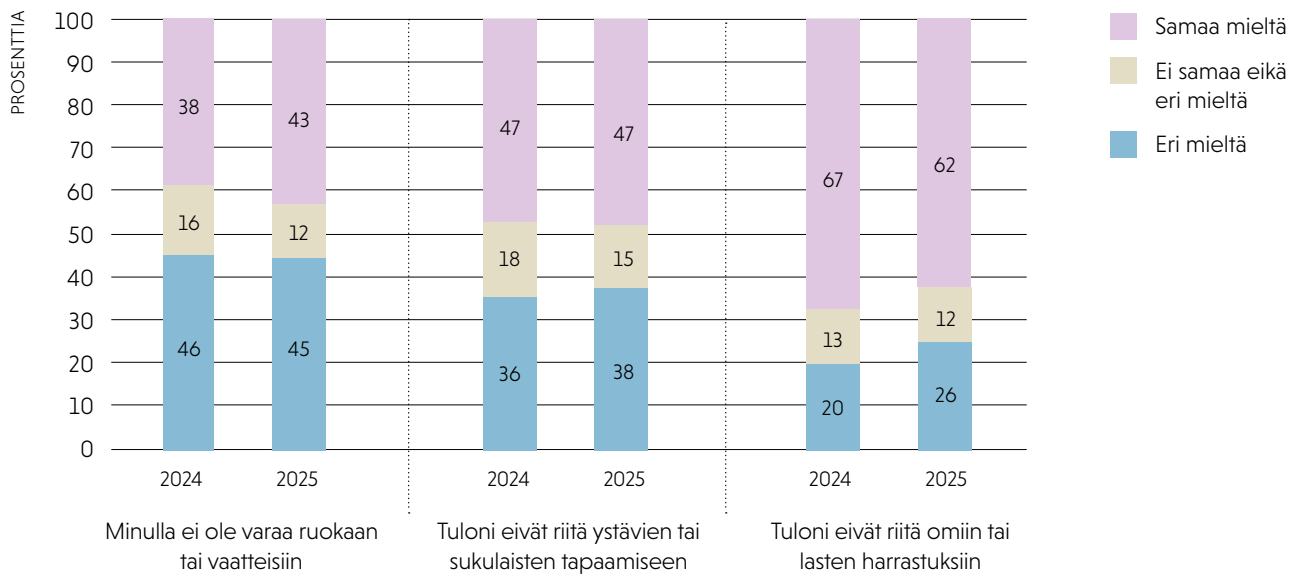
1.5 Kolme neljästä arvioi, etteivät tulot riittäisi yllättäviin pakollisiin menoihin

Vuoden 2025 Työttömyysbarometrin tulokset osoittavat, että työttömien taloudellinen tilanne on heikentynyt entisestään. Yhä useampi kokee nyt, ettei tulot riitä perustoimeentulon tai sosiaalisen elämän ylläpitämiseen. SAK:laisten alojen työttömiltä työnhakijoilta kysyttyjen kolmen toimeentuloa mittaavan väittämän vastausjakamat vuosilta 2024 ja 2025 on havainnollistettu seuraavalla sivulla kuvassa 6.

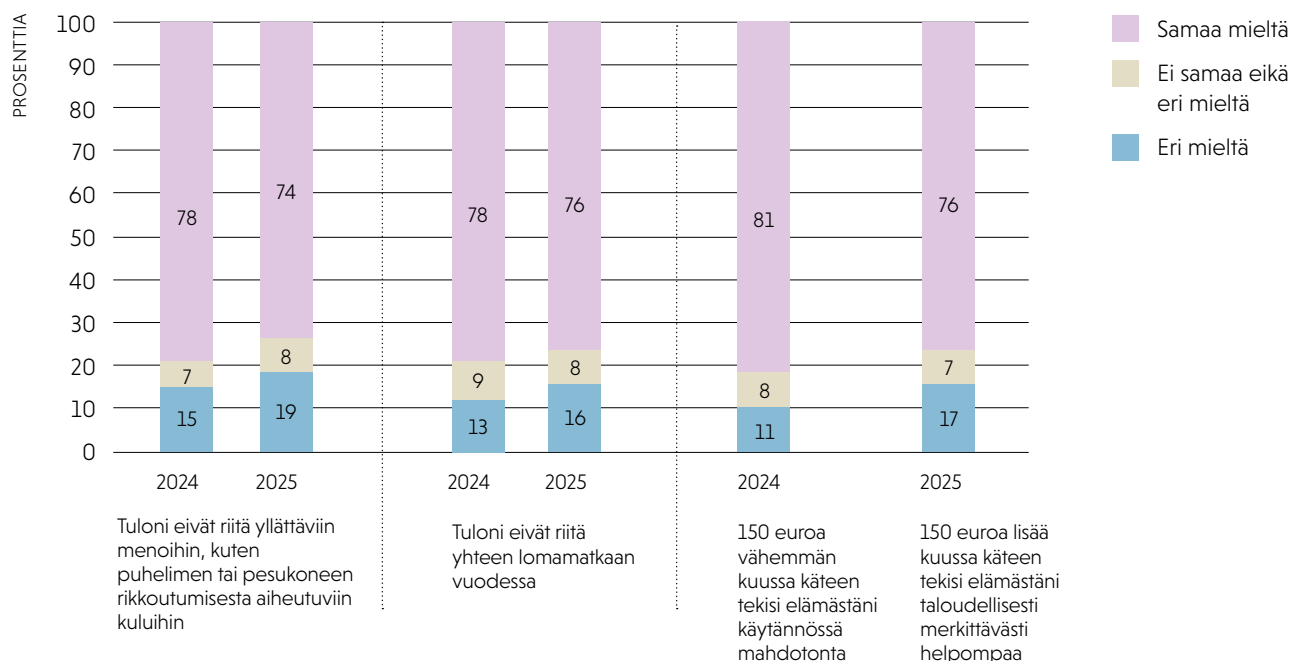
Kuva 5. Työnhakijoiden tulot bruttona kuussa, luokiteltuna (euroa 2025 rahan arvon mukaan) mediaani 2024–2025.

Kuva 6. Vastaajien arvioita omaa toimeentuloa koskevista väitteistä 2024–2025.

Kuva 7. Vastaajien arvioita omaa toimeentuloa koskevista väitteistä 2024–2025.

Yhä useampi vastaaja kokee nyt konkreettista puutetta aivan välttämättömimmistä hyödykkeistä. Tulos osoittaa, että työttömyysturva on riittämätön ja samalla elinkustannukset ovat mahdollisesti myös nousseet.

Ensimmäinen väittämä koski perustarpeita: ”minulla ei ole varaa ruokaan tai vaatteisiin.” Vuonna 2025 väittämästä täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli 43 prosenttia vastaajista, kun vuonna 2024 vastaava luku oli 38 prosenttia. Nousua edellisvuodesta on siis viisi prosenttia. Eri mieltä väitteestä oli 45 prosenttia.

Toinen väittämä koski sosiaalista osallistumista: ”tuloni eivät riitä ystävien tai sukulaisten tapaamiseen.” Vuonna 2025 samaa mieltä väitteestä oli 47 prosenttia vastaajista ja osuus pysyi samana kuin edellisvuonna. Niiden osuus, jotka olivat asiasta eri mieltä, pieneni pari prosenttia (38 % vuonna 2025, 36 % vuonna 2024).

Vuonna 2024 valtaosa SAK:laisten alojen työnhakijoista (67 %) oli samaa mieltä väitteestä ”tuloni eivät riitä omiin tai lasten harrastuksiin”. Ei samaa eikä eri mieltä väitteestä oli tuolloin 13 prosenttia ja vain 20 prosenttia oli eri mieltä.

Vuonna 2025 tilanne näyttää hieman parantuneen. Samaa mieltä olevien osuus laski viisi prosenttiyksikköä 62 prosenttiin, ja eri mieltä olevien osuus kasvoi kuusi prosenttiyksikköä 26 prosenttiin. Neutraalin kannan osuus pysyi lähes ennallaan.

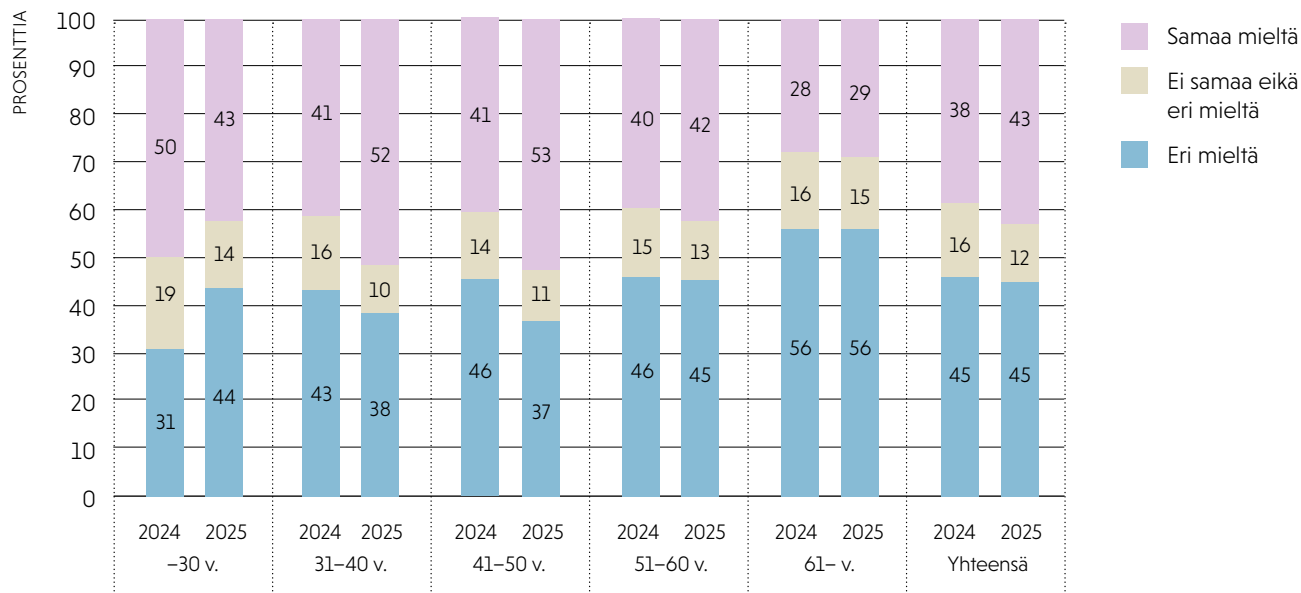
Vuonna 2024 SAK:laisten alojen työnhakijoista 78 prosenttia oli samaa mieltä siitä, että ”tuloni eivät riitä yllättäviin menoihin, kuten puhelimen tai pesukoneen rikkoutumisesta aiheutuviin kuluihin”. Eri mieltä oli 15 prosenttia ja seitsemän prosenttia ei ollut samaa eikä eri mieltä. Vuonna 2025 samaa mieltä olevien osuus laski 74 prosenttiin, ja eri mieltä olevien osuus nousi 19 prosenttiin. Neutraalisti suhtautuvien osuus pysyi lähes ennallaan (8 %).

Vuonna 2024 vastaajista 78 prosenttia oli samaa mieltä siitä, että heidän tulonsa eivät riitä yhteen lomamatkaan vuodessa. Eri mieltä oli 13 prosenttia ja yhdeksän prosenttia ei ottanut kantaa. Vuonna 2025 samaa mieltä väitteestä olevien osuus laski hieman eli 76 prosenttiin. Eri mieltä olevien osuus nousi 16 prosenttiin ja neutraalien osuus oli kahdeksan prosenttia.

Vuonna 2025 81 prosenttia vastaajista oli samaa mieltä väitteestä, että ”150 euroa vähemmän kuussa käteen tekisi elämästäni taloudellisesti käytännössä mahdotonta”. Eri mieltä oli 11 prosenttia ja kahdeksan prosenttia ei ollut samaa eikä eri mieltä.

Väitteestä ”150 euroa lisää kuussa käteen tekisi elämästäni taloudellisesti merkittävästi helpompaa” samaa mieltä vuonna 2025 oli 76 prosenttia vastaajista ja eri mieltä 17 prosenttia. Seitsemän prosenttia suhtautui väitteeseen neutraalisti.

Kuva 8. "Minulla ei ole varaa ruokaan tai vaatteisiin" -väite iän ja sukupuolen mukaan 2024–2025.

1.6 Ruoka- ja vaateturvattomuus kasvoi

"Minulla ei ole varaa ruokaan tai vaatteisiin" väite jakoi vastaajien näkemyksiä eri ikäryhmissä. Vuonna 2025 43 prosenttia kaikista vastaajista oli väittämästä samaa mieltä (2024 38 %) ja 45 prosenttia eri mieltä (2024 46 %). Vastaajia, jotka eivät olleet väitteestä samaa eivätkä eri mieltä oli 12 prosenttia (2024 16 %). Muutos vuodessa viittaa siihen, että entistä useampi kokee nyt toimeentulonsa heikentyneen perustarpeiden osalta.

Kun tarkastelemme vastauksia ikäryhmittäin, suurimmat muutokset ovat tapahtuneet 31–50-vuotiaiden keskuudessa. Vuonna 2025 väitteestä "minulla ei ole varaa ruokaan tai vaatteisiin" sama mieltä oli 31–40-vuotiaiden keskuudessa 52 prosenttia, kun vuotta aiemmin osuus oli 41 prosenttia. Väitteestä eri mieltä olevien osuus laski ikäryhmässä viidellä prosenttiyksiköllä. Vastaava kehitys oli 41–50-vuotiailla: väitteestä samaa mieltä oli nyt 53 prosenttia (2024 41 %) ja eri mieltä 37 prosenttia (2024 46 %). Kehitys osoittaa, että erityisesti keski-ikäisten kokemus toimeentulon riittämättömyydestä on lisääntynyt.

Vastausjakaumat pysyivät lähes muuttumattomina 51–60-vuotiailla. Vuonna 2025 väitteestä "minulla ei ole varaa ruokaan tai vaatteisiin" samaa mieltä oli 42 prosenttia ja eri mieltä 45 prosenttia. Yli 61-vuotiaiden ryhmässä ei tapahtunut myöskään merkittäviä muutoksia edellisvuoteen verrattuna ja väitteestä oli edelleen eri mieltä selvä enemmistö eli 56 prosenttia.

Syyskuussa 2024 ansiosidonnaisen työttömyysturvan työolosuhteet pidentyi kuudesta kuukaudesta 12 kuukauteen. On mahdollista, että etenkin lyhyemmissä työsuhteissa olevat työttömät, jotka ovat usein nuoria, eivät välttämättä pääse enää ansiosidonnaisen työttömyysturvan piiriin. Tämä selittäisi sitä, miksi alle 30-vuotiaiden kohdalla tämän tutkimuksen tulokset kehittyivät selvästi jyrkemmin huonompaan suuntaan muihin ikäryhmiin verrattuna. Väitteestä "minulla ei ole varaa ruokaan tai vaatteisiin" samaa mieltä olevien osuus laski kaikkien vastanneiden osalta 50 prosentista 43 prosenttiin, ja eri mieltä olevien osuus nousi 31 prosentista 44 prosenttiin. Nuorten alla 30-vuotiaiden osuus vastaajista on pysynyt kuitenkin samalla tasolla molempien vuosien aineistoissa (ks. kuva 17).

TYÖTTÖMYYDEN SYYT TYÖNHAKIJOIDEN MUKAAN

SAK:laisten alojen työnhakijat arvioivat, että yleisimmät erittäin tärkeät työttömyyden syyt vuonna 2025 olivat jälleen ikä (31 %), kokoaikatyön puute (26 %) ja matala palkkataso (22 %). Henkilökohtaiset tekijät, kuten tottuminen työttömyyteen tai haluttomuus luopua vapaa-ajasta, arvioitiin jälleen vain harvoin tärkeiksi syiksi työttömyydelle.

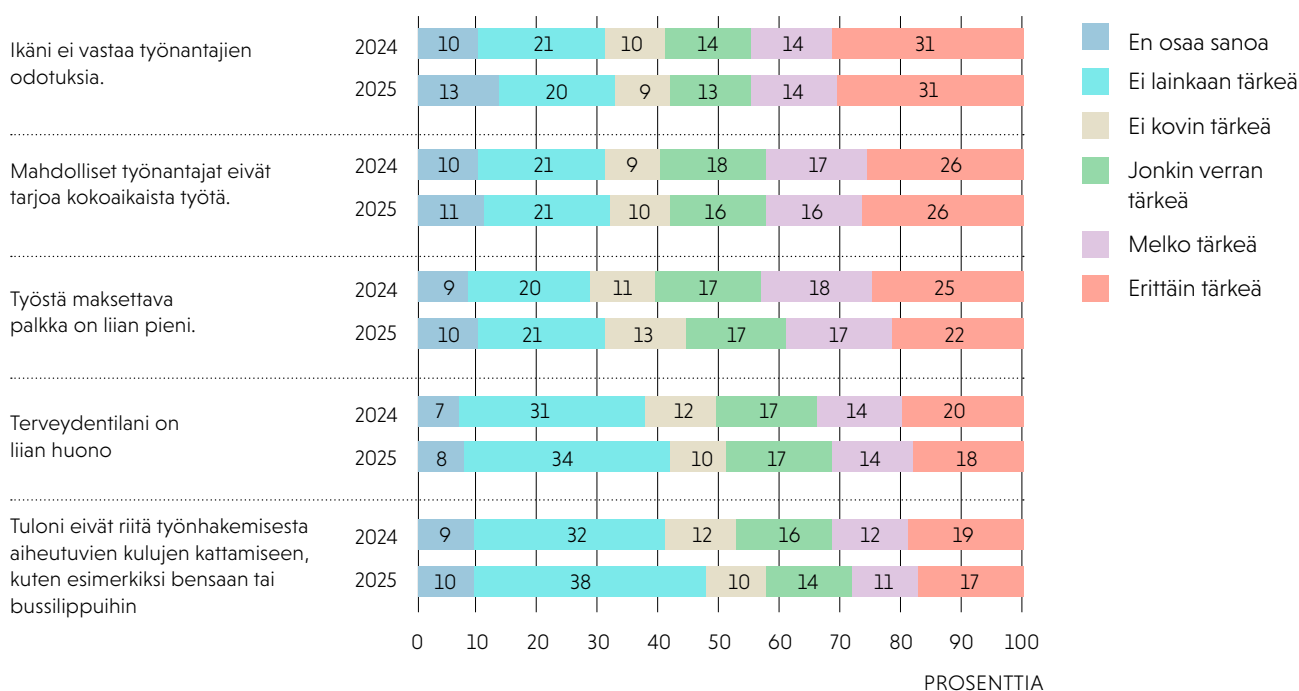
2.1 Ikä, kokoaikatyön puute ja matala palkka ovat yleisimmät työttömyyden syyt

Vastaajia pyydettiin arvioimaan useita mahdollisia työttömyyden syitä sen mukaan, kuinka tärkeinä he niitä pitivät oman tilanteeseensa kannalta. Seuraavassa tarkastelemme erityisesti niitä tekijöitä, joita vastaajat pitivät erittäin tärkeinä syinä omalle työttömyydellensä.

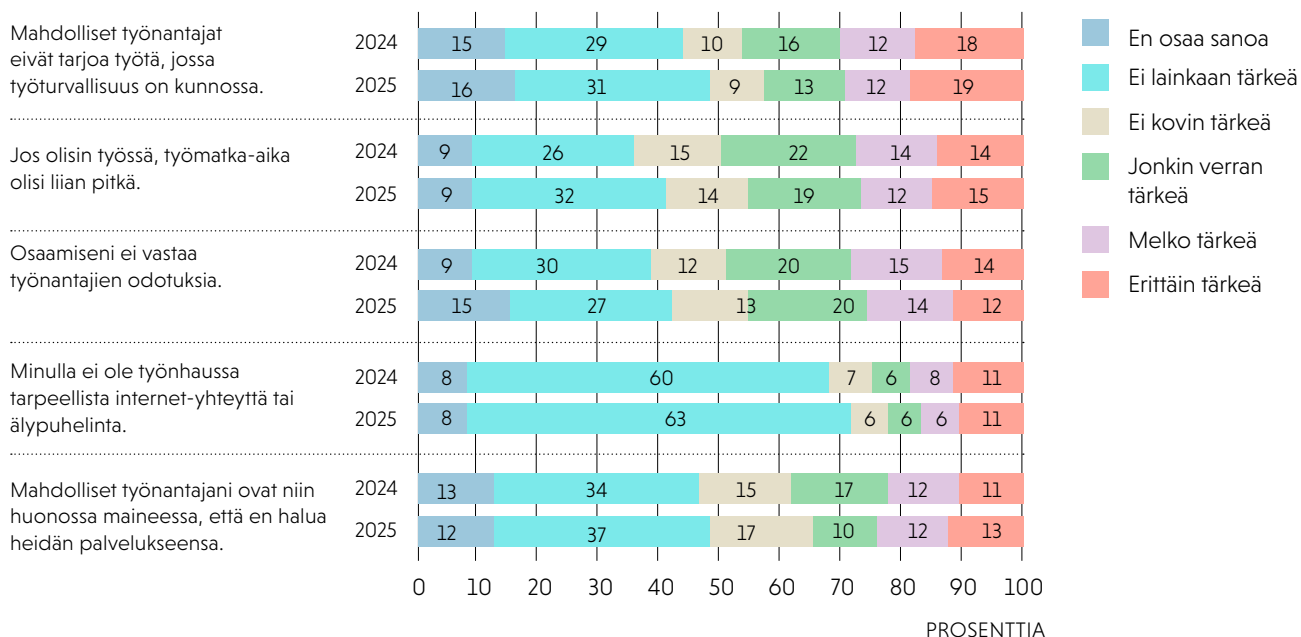
Vuonna 2025 yleisin erittäin tärkeäksi arvioitu syy työttömyyteen oli ikä: 31 prosenttia vastaajista piti sitä erittäin merkittävänä syynä työttömyydelle ja osuus oli sama vuonna 2024. Työnantajien tarjoaman kokoaikatyön puutetta erittäin tärkeänä syynä työttömyydelle piti molempina vuosina 26 prosenttia vastaajista. Työstä maksettavan palkan riittämättömyys oli kolmanneksi yleisin syy: vuonna 2025 sen arvioi erittäin tärkeäksi syyksi 22 prosenttia ja vuonna 2024 25 prosenttia vastaajista.

Terveystilaa piti erittäin tärkeänä työttömyyden syynä 18 prosenttia vastaajista (2024 20 %), ja työnhausta aiheutuvia kuluja 17 prosenttia (2024 19 %).

Kuva 9. Yleisimmät työttömyyden syyt

Kuva 10. Melko yleiset työttömyyden syyt

Vuonna 2025 yleisin erittäin tärkeäksi arvioitu syy työttömyyteen oli ikä. 31 prosenttia vastaajista piti sitä erittäin merkittävänä syynä työttömyydelle

2.2 Työturvallisuus, työmatkan pituus ja osaamisvaje nousevat esiin melko tärkeinä työttömyyden syinä

Vuonna 2025 vastaajista 19 prosenttia piti puutteita työturvallisuudessa erittäin tärkeänä ja 12 prosenttia melko tärkeänä syynä työttömyyteensä. Tulos oli lähes vastaava vuoden 2024 kyselyssä (kuva 10).

SAK:laisten alojen työnhakijoista työmatkan ajalla pituutta erittäin tärkeänä syynä työttömyydelle piti 15 prosenttia vastaajista. Melko tärkeäksi syyksi vuoden 2025 tutkimuksessa sen arvioi 12 prosenttia vastaajista, ja 19 prosenttia piti sitä jonkin verran tärkeänä syynä. Lähes kolmannes (32 %) arvioi, että työmatkan pituus ei ole este omalle työllistymiselle.

Vastaajista 14 prosenttia oli sitä mieltä, että osaamisen riittämättömyys työnantajien odotuksiin nähden oli melko tärkeä työttömyyden syy (vuonna 2024 15 %). Lisäksi 20 prosenttia vastaajista koki sen jonkin verran tärkeäksi, ja erittäin tärkeänä syynä väitettiin piti 12 prosenttia vastaajista.

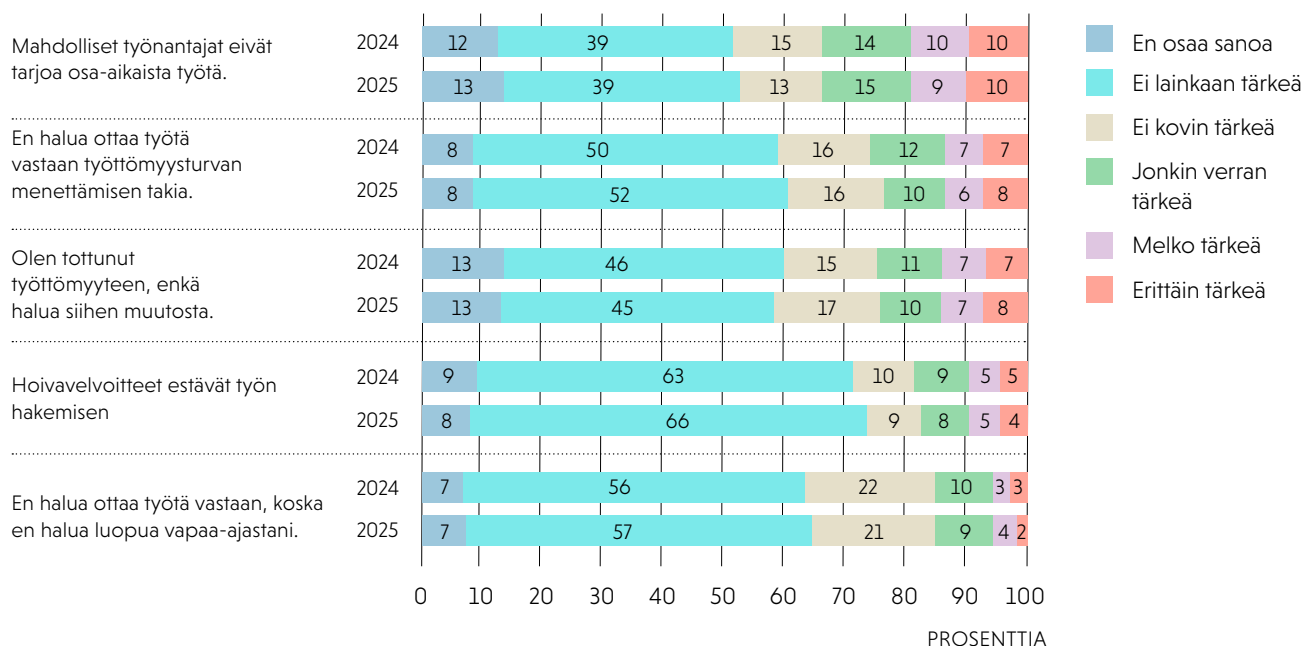
Teknologiset esteet, kuten nettiyhteyden tai älypuhelimien puute, olivat vastauksissa sen sijaan harvemmin merkittäväksi työttömyyden syitä. Vain kuusi prosenttia vastaajista piti sitä melko tärkeänä ja 11 prosenttia erittäin tärkeänä työttömyyteensä syynä. Vuoden 2025 tulokset ovat asiassa samansuuntaisia kuin vuonna 2024. Valtaosa vastaajista (63 %) ei pitänyt teknologisia esteitä lainkaan syynä työttömyyteensä.

Työnantajien maine vaikutti vastaajien arvioihin hajanaisesti. Vuonna 2025 melko tärkeäksi sen koki 12 prosenttia ja erittäin tärkeäksi 13 prosenttia. Näin ollen SAK:laisten alojen työnhakijoista joka neljäs (25 %) pitää mahdollisen työnantajan huonoa mainetta vähintään melko tärkeänä työttömyyden syynä.

2.3 Työttömyysturva, hoivavastuut ja haluttomuus työhön ovat vähiten tärkeät työttömyyden syyt

Vuonna 2025 19 prosenttia SAK:n alojen työnhakijoista piti osa-aikatyön puutetta melko tai erittäin tärkeänä syynä työttömyydelle. Luku oli sama vuonna 2024.

Kuva 11. Vähiten yleiset työttömyyden syyt

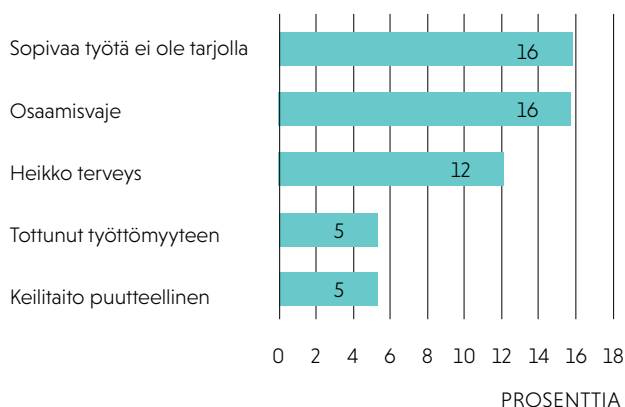
Osa-aikatyön puutetta piti erittäin tärkeänä syynä molempina vuosina 10 prosenttia vastaajista. Vastaavasti lähes 40 prosenttia ei pitänyt sitä lainkaan tärkeänä.

Työttömyysturvan menettämisen pelko oli erittäin tärkeä työttömyyden syy vain kahdeksan prosentin vastaajista mielestä vuonna 2025 (vuonna 2024 7 %), ja 52 prosenttia ei pitänyt sitä lainkaan tärkeänä. Vastaukset olivat samansuuntaisia väitteestä "olen tottunut työttömyyteen, enkä halua siihen muutosta": vuonna 2025 tätä piti erittäin tärkeänä työttömyyden syynä kahdeksan prosenttia ja melko tärkeänä seitsemän prosenttia vastaajista. Lähes puolet (45 %) ei pitänyt väittämää lainkaan tärkeänä syynä.

Myös hoivavelvoitteet, kuten lasten tai omaisten hoito, arvioitiin harvoin merkittäväksi työllistymisen esteeksi. Vuonna 2025 peräti 66 prosenttia vastaajista ei pitänyt niitä lainkaan tärkeänä työttömyyden syynä, ja vain yhdeksän prosenttia piti melko tai erittäin tärkeänä.

Väittämä "en halua ottaa työtä vastaan, koska en halua luopua vapaa-ajastani" koettiin vähiten merkittävänä. Vuoden 2025 kyselyssä vain kuusi prosenttia piti tätä tärkeänä syynä, ja peräti 57 prosenttia arvioi sen täysin merkityksettömäksi.

Kuva 12. Työttömien profiilit työttömyyden syiden perusteella (%-osuus kaikista vastaajista)

Pääkomponenttilataukset on esitetty liitetaulukossa sivulla 27.

Työnhakijat jakautuvat viiteen profiiliin

Osaamis- ja työntarjontaesteet aiheuttavat työttömyyden syiden kasautumista

SAK:laisten alojen työttömät työnhakijat voidaan profiloida viiteen erilaiseen ryhmään sen perusteella, millaiset tekijät heidän työttömyytensä taustalla vaikuttavat. Profiloinnin avulla voimme analysoida sitä, mitkä tekijät ennustavat työllistymisen esteiden kasautumista. Kaksi eniten vaikuttavaa tekijää tässä näyttää olevan työn puute eli sopivaa työtä ei ole tarjolla sekä osaamisvaikeudet.

Profiili 1

Sopivaa työtä ei ole tarjolla

Ensimmäinen ryhmä, johon kuuluu tässä tutkimuksessa 16 prosenttia vastaajista, liittyy tilanteeseen, jossa sopivaa työtä ei ole tarjolla. Tässä ryhmässä työnhakijat kokevat, että työmarkkinoilla tarjolla olevat työt eivät vastaa heidän tarpeitaan tai reunaehtojaan. Moni kokee, että mahdollisesta työstä maksettava palkka on liian matala kattamaan työn vastaanottamisesta aiheutuvat kulut, kuten polttoaine- tai julkisen liikenteen kustannukset. Myös pitkät työmatkat, heikko työturvallisuus ja työnantajien huono maine muodostavat esteitä työllistymiselle. Tästä huolimatta ryhmään kuuluvat vastaajat hakevat aktiivisesti töitä ja lähettävät myös muita ryhmiä useammin työhakemuksia.

Profiili 2

Osaamisvaje

Toinen yhtä suuri ryhmä eli 16 prosenttia vastaajista koostuu työnhakijoista, jotka kokevat keskeiseksi esteeksi työllistymiselle puutteet osaamisessa. Työnhakijoilta puuttuu tässä ryhmässä usein koulutus, jota avoimet työpaikat edellyttävät, tai heidän osaamisensa ei vastaa työnantajien vaatimuksia. Lisäksi työnhakijoilla esiintyy tässä ryhmässä muihin verrattuna useammin terveyteen liittyviä rajoitteita, jotka voivat vaikeuttaa tai estää työn vastaanottamista.

Profiili 3

Heikko terveys

Kolmannessa ryhmässä on sairaita ja ikääntyneitä, ja heitä oli vastaajista 12 prosenttia. Työnhakijat kokevat tässä ryhmässä, että heidän työkykynsä on heikentynyt sairauden tai vamman vuoksi, ja monet epäilevät, etteivät selviytyisi työn teosta terveydellisistä syistä. Ikä nähdään tässä ryhmässä myös työnantajien silmin esteenä työllistymiselle. Tästä huolimatta ryhmän työttömät hakevat aktiivisesti töitä ja lähettävät muihin nähden paljon hakemuksia, vaikka työttömyysjaksot ovat usein pitkiä.

Profiili 4

Työttömyyteen tottuneet

Pienempi ryhmä eli viisi prosenttia vastaajista koostuu työnhakijoista, jotka ovat tottuneet työttömyyteen eivätkä koe tarvetta tilanteen muuttamiselle. Näiden työnhakijoiden taustalla on usein huoli toimeentulon heikkenemisestä, jos työtä ottaisi vastaan – esimerkiksi työttömyysturvan tai muiden tukien menettämisen vuoksi. Myös vapaa-ajan menettämistä pidetään joissain tapauksissa työhön siirtymisen esteenä. Tässä ryhmässä töitä haetaan muihin ryhmiin nähden harvemmin.

Profiili 5

Kielitaito puutteellinen

Toinen ryhmä, johon kuuluu viisi prosenttia kyselyymme vastanneista, koskee työnhakijoiden puutteellista kielitaitoa. Se on tässä ryhmässä merkittävä este työllistymiselle. Vaikka kysely toteutettiin suomeksi, vastaajien osuus nousi viiteen prosenttiin. Se on silti todennäköisesti alakanttiin ryhmän todelliseen kokoon nähden. Jos Työttömyysbarometrin kyselyyn voisi vastata esimerkiksi englanniksi, tähän ryhmään kuuluisi todennäköisesti suurempi osa vastaajista. Kielitaidon lisäksi työnhakua vaikeuttavat tässä ryhmässä usein internet-yhteyden tai älypuhelimien puuttuminen, rajallinen tieto alueen työllistymismahdollisuuksista sekä kokemus syrjinnästä etnisen taustan vuoksi. Tämän ryhmän edustajat pääsevät muita harvemmin työhaastatteluihin.

Pääkomponenttilataukset on esitetty liitetäulukossa sivulla 27.

TYÖVOIMAPALVELUIHIN OSALLISTUU KOLMASOSA TYÖNHAKIJOISTA

Vuonna 2025 noin kolmasosa SAK:laisten alojen työttömistä työnhakijoista oli osallistunut työvoimaviranomaisen tarjoamiin palveluihin, kuten koulutukseen, palkkatuettuun työhön tai valmennukseen. Yleisimpiä palveluita olivat pitkäkestoiset koulutukset, kun taas palkkatuettuun työhön osallistuminen oli harvinaisempaa.

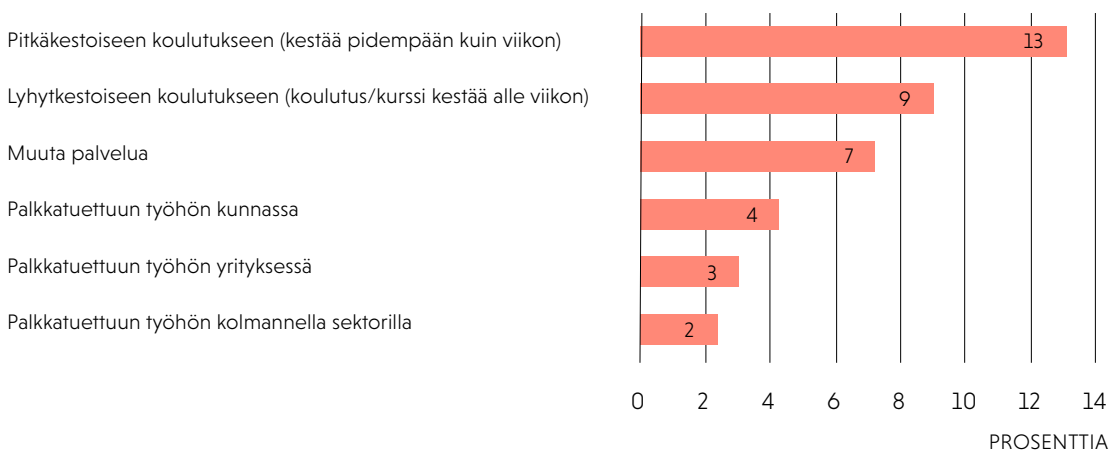
3.1 Koulutuksiin osallistutaan palkkatuettua työtä useammin

Kysyimme SAK:laisten alojen kokonaan työttömiltä työnhakijoilta olivatko he osallistuneet työvoimaviranomaisten järjestämiin palveluihin viimeisen 12 kuukauden aikana. Palkkatuettuun työhön oli osallistunut pieni osa vastaajista: kunnan palveluksessa neljä prosenttia, yrityksessä

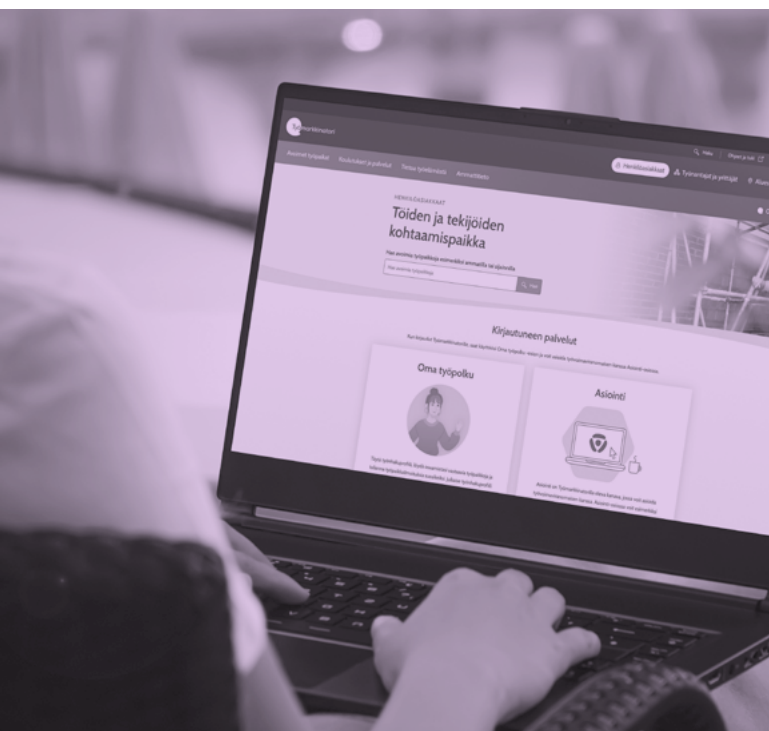
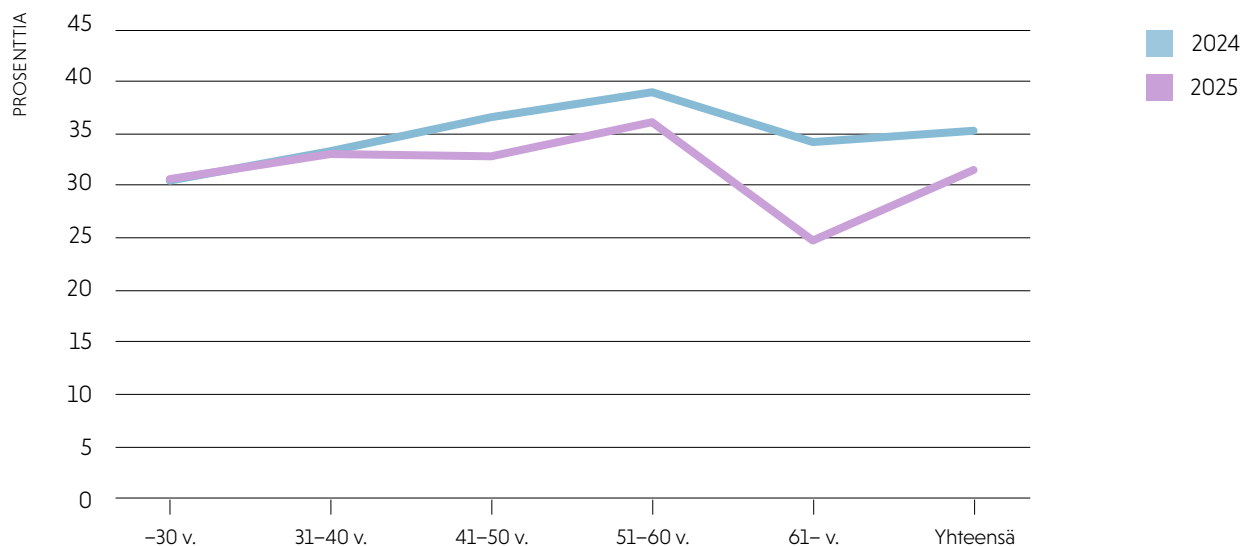
kolme prosenttia ja kolmannen sektorin palveluksessa kaksi prosenttia. Koulutuksellisiin palveluihin oli osallistuttu hieman useammin. Lyhytkestoiseen koulutukseen (alle viikon mittainen) oli osallistunut yhdeksän prosenttia vastaajista ja pitkäkestoiseen koulutukseen (yli viikon mittainen) 13 prosenttia.

Avoimissa vastauksissa seitsemän prosenttia vastaajista ilmoitti osallistuneensa muuhun työvoimapalveluun. Näissä vastauksissa toistuivat erityisesti työkokeilu ja kuntouttava työtoiminta. Lisäksi avovastauksissa oli mainintoja yksittäisistä osallistumisista työhönvalmennukseen, työvoimakoulutukseen, ammatinvalinnan ohjaukseen, omaehtoiseen opiskeluun, rekrytointitilaisuuksiin, TE-toimiston puhelinkeskusteluihin ja työllistymisvalmennukseen.

Kuva 13. Oletko osallistunut työvoimaviranomaisen järjestämään palveluun viimeisen 12 kuukauden aikana. (kyllä-vastaukset)

Kuva 14. On ollut työvoimaviranomaisen kautta koulutuksessa, palkkatuetussa työssä tai muussa palvelussa viimeisen 12 kuukauden aikana. (kyllä-osuus)

3.2 Työvoimaviranomaisen kautta palvelussa olevien osuus laski vuodessa etenkin yli 61-vuotiailla

Vuonna 2025 noin kolmasosa (32 %) SAK:laisten alojen työttömistä työnhakijoita ilmoitti osallistuneensa työvoimaviranomaisen järjestämään koulutukseen, palkkatuetun työhön tai muuhun palveluun edeltävän 12 kuukauden aikana. Osuus laski hieman vuoteen 2024 verrattuna, jolloin vastaava luku oli 35 prosenttia.

Ikäryhmittäinen tarkastelu osoittaa, että nuorimpien ja keski-ikäisten osallistuminen näihin palveluihin oli vakaata. Alle 30-vuotiaista ja 31-40-vuotiaista palveluihin oli osallistunut 31-33 prosenttia molempina vuosina. Sen sijaan yli 50-vuotiaiden osallistumisaste palveluihin laski hieman: 51-60-vuotiaiden keskuudessa se oli vuonna 2025 enää 36 prosenttia (2024: 39 %) ja yli 61-vuotiaiden kohdalla osallistuminen väheni selkeämmin, 34 prosentista 25 prosenttiin. Tulosten perusteella palveluihin osallistuminen on keskimäärin melko tasaista eri ikäryhmissä, mutta iäkkäimpien työnhakijoiden osallistumisaste on laskusuunnassa.

JOKA TOISELLA ALLE 30-VUOTIAALLA NAISELLA ON KOVAA TYÖTTÖMYYSSTRESSIÄ

Hyötysen (2024) tutkimuksessa *Työnhaun tilkityt tiet* työttömyysstressi syntyy työnhaun aikana koetuista henkisistä paineista, epävarmuudesta ja jatkuvista pettymyksistä. Stressi ilmenee muun muassa turhautumisena, häpeän kokemuksina ja heikentyneenä itsetuntona. Stressiä lisäävät Hyötysen mukaan työnhaun byrokraattisuus, työnantajien passiivisuus sekä tunne siitä, että omilla ponnisteluilla ei ole vaikutusta lopputulokseen. Työttömyysstressi voi johtaa vetäytymiseen työnhausta tai passivoitumiseen, mikä heikentää työllistymismahdollisuuksia entisestään. Työttömyysstressi on tärkeä näkökulma työttömyyskeskustelussa, koska työttömyys voi pahimmassa tapauksessa altistaa vakaville mielenterveysongelmille (Paul & Moser 2009).

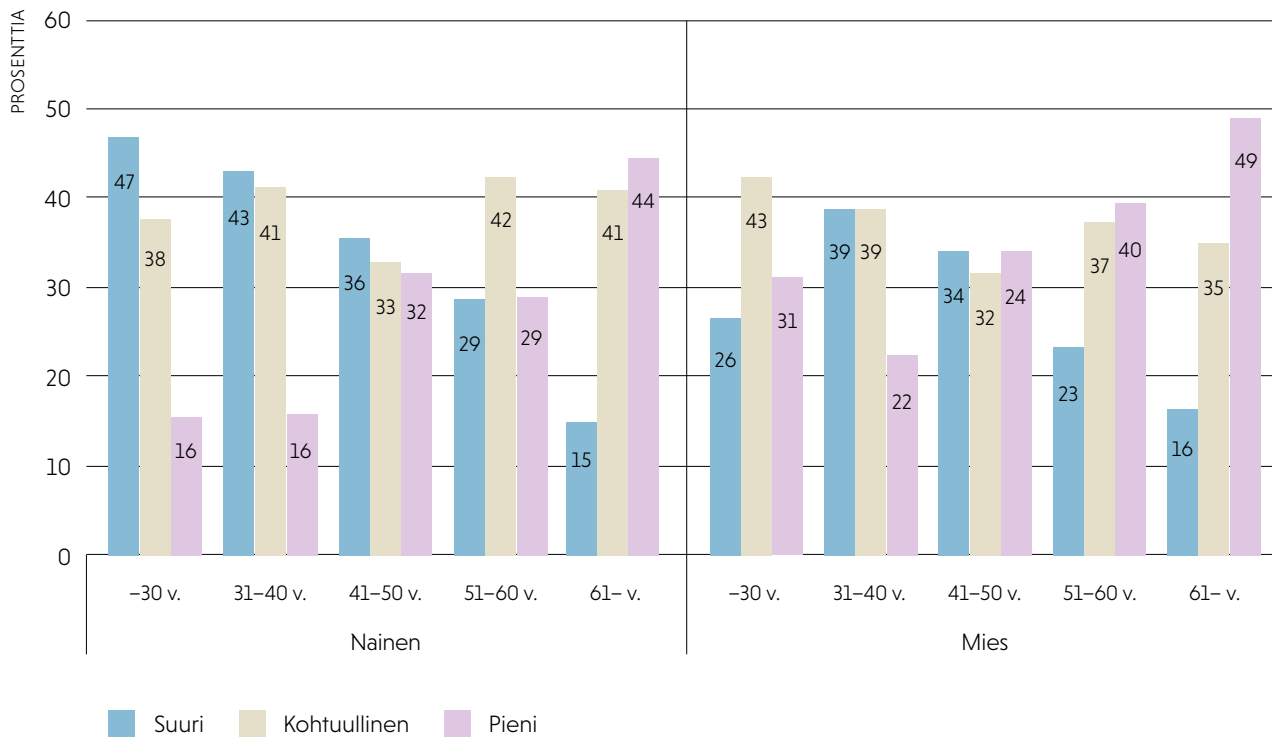
SAK:n Työttömyysbarometrissa työnhakijoiden työttömyyden aiheuttamaa henkistä kuormitusta mitataan summamuuttujalla. Muuttuja perustuu siihen, kuinka usein vastaaja kokee yksinäisyyttä, masentuneisuutta ja epäonnistumisen tunteita työttömyytensä vuoksi. Mikäli vastaaja kokee näitä samanaikaisesti usein tai jatkuvasti, hänen työttömyysstressinsä määrittyy suureksi. Jos vastaaja ei tunnista näitä tunteita lainkaan tai vain harvoin, stressitaso on pieni. Kohtuullinen stressi sijoittuu ääripäiden väliin. Summamuuttujan sisäinen yhdenmukaisuus on hyvä (Cronbachin alfa 0,85).

Vuoden 2025 Työttömyysbarometrin tulosten perusteella työttömyysstressin kokeminen vaihtelee selvästi iän ja sukupuolen mukaan. Naisilla korkea stressitaso on yleisintä nuoremmissa ikäryhmissä. Alle 30-vuotiaista naisista lähes puolet (47 %) on kokenut suurta stressiä, ja 31–40-vuotiaistakin 43 prosenttia. Myös 41–50-vuotiailla naisilla korkean stressitaso kokeminen on huomattavan yleistä (36 %). Iän noustessa stressin määrä vähenee: yli 61-vuotiaista naisista suurta kuormitusta koki enää 15 prosenttia, ja pienimmän stressin kokeneiden ryhmä (44 %) oli tässä ikäluokassa selvästi suurin.

Miehillä korkean stressin osuudet ovat kautta linjan alhaisempia kuin naisilla, ja stressin taso tasaantuu selkeämmin iän myötä.

Miehillä korkean stressin osuudet ovat kautta linjan alhaisempia kuin naisilla, ja stressin taso tasaantuu selkeämmin iän myötä. Alle 30-vuotiaista miehistä 26 prosenttia koki suurta stressiä, kun taas 31–40-vuotiaista 39 prosenttia. Yli 61-vuotiaiden miesten kohdalla korkea stressi oli harvinaisempaa (16 %), ja lähes puolet koki työttömyyteen liittyvän stressin pieneksi. Kokonaisuutena tulokset viittaavat siihen, että työttömyyden aiheuttama henkinen kuormitus kohdistuu erityisesti nuorempiin ja työikäisiin naisiin. Iän myötä stressin kokeminen vähenee erityisesti miehillä, ja iäkkäimmät työnhakijat arvioivat voivansa useimmin henkisesti hyvin työttömyyden aikana.

Kuva 15. Stressi työttömyyden vuoksi iän ja sukupuolen mukaan

YHTEENVETO JA SUOSITUKSET

Vuonna 2025 SAK:laisten alojen työnhakijoiden toimeentulo heikkeni useilla mittareilla tarkasteltuna. Pienituloisuusrajan (60 % mediaanitulosta) alapuolelle jäävien osuus kasvoi vuodessa 60 prosentista 71 prosenttiin. Työttömyysturvaan kohdistuneet leikkaukset vaikuttivat erityisesti naisten tulotasoon: naisten mediaanitulot laskivat vuoden aikana 1 321 eurosta 1 200 euroon, kun taas miesten mediaanitulot laskivat 1 422 eurosta 1 400 euroon. Suurimmat pudotukset kohdistuivat 31–50-vuotiaisiin, joiden tulot laskivat yli 200 euroa kuukaudessa.

Kun tarkastelemme eri tuloluokkia, käy ilmi, että joka neljäs työnhakija ansaitsi vuonna 2025 alle 1 000 euroa kuukaudessa. Alle 1 000 euroa ansaitsevien osuus kasvoi naisilla 22 prosentista 33 prosenttiin vuosien 2024–2025 aikana, ja miehillä 16 prosentista 21 prosenttiin. Tämä kertoo tulotason siirtymisestä kohti matalampia tuloluokkia molempien sukupuolten kohdalla.

Taloudellisen puskurin puute oli laajaa: kolme neljästä vastaajasta arvioi, etteivät tulot riitä yllättävien kulojen, kuten lääkelaskun tai kodinkoneen rikkoutumisen kattamiseen. Myös perustarpeisiin liittyvä epävarmuus yleistyi. Väitteestä ”minulla ei ole varaa ruokaan tai vaatteisiin” samaa mieltä oli 43 prosenttia vastaajista vuonna 2025, kun vastaava osuus oli edellisvuonna 38 prosenttia. Erityisesti 31–50-vuotiaiden kokema toimeentulon riittämättömyys lisääntyi.

Vuoden 2024 tulokset osoittivat, että ruoka- ja vaate- turvattomuuden kokemus korostui nuorilla. Vuoden 2025 kyselyssä tämä ilmiö oli hieman vähentynyt. Muutosta voi selittää se, että ansiosidonnaisen työttömyysturvan ehtoja tiukennettiin. On todennäköistä, että määräaikaissa työsuhteissa muita useammin olevat nuoret pääsevät aiem-

paa harvemmin ansiosidonnaisen työttömyysturvan piiriin työssäoloehdon pidentämisen vuoksi. Koska muiden työttömyysetuuksien, kuten peruspäivärahan ja työmarkkinatuen taso on ansiosidonnaista työttömyysturvaa yleisesti ottaen matalampi, työttömyysturvan leikkauksiin liittyy erityinen riski nuorten köyhyyden ja syrjäytymisen yleistymisestä.

Työttömyyden syistä kysyttäessä vastaajat nostivat keskeisimmäksi ongelmaksi sen, että työnhakijan ikä ei vastaa työnantajien odotuksia. Havainto viittaa todennäköisesti koettuun ikäsyrjintään. Toiseksi yleisin syy oli kokoaikatyön puute ja kolmanneksi se, että työstä maksettava palkka on liian pieni. Tämä viittaa siihen, että työttömyydessä ei niinkään ole kyse työttömän haluttomuudesta työllistyä: työllistymiseen vaikuttaa myös tarjolla olevan työn laatu ja ansiotason riittävyys, ja ennen kaikkea se, onko työtä ylipäättään tarjolla vai ei.

Seuraavaksi yleisimpinä työttömyyden syinä mainittiin huono terveys. Ikääntyvien työllistymistä voitaisiin parantaa suhtautumalla myönteisemmin yli 50-vuotiaiden rekrytointeihin sekä muokkaamalla työtä niin, että se vastaisi paremmin työnhakijan työkykyä esimerkiksi työaikojen ja ergonomian osalta. Samalla on tärkeää turvata terveyspalvelut ja kuntoutus, sekä varmistaa, että ikääntyneet saavat henkilökohtaista tukea työnhakuun. Työkokeilu ja palkkatuki voivat tarjota väyliä takaisin työmarkkinoille.

Viidenneksi tärkein työttömyyden syy SAK:laisten alojen työnhakijoiden mukaan on se, että tulot eivät riitä työnhakemisesta aiheutuvien kustannusten, kuten matkakulujen, kattamiseen. Lähes joka kuudennella (17 %) SAK:n alojen työnhakijalla pienituloisuus voi itsessään vaikeuttaa työllistymistä. Työttömyysjaksojen lyhentämiseksi

työnhakijoille tulisi taata riittävä perusturva heti työsuhteen alussa. Samalla kaikkein pienituloisimpien verotusta olisi syytä keventää, jotta työstä jäisi käteen enemmän. Palkkatuki voi toimia siirtymävaiheen turvana ja edesauttaa pysyvämpää työllistymistä.

Noin kolmasosalla vastaajista oli kokemusta työvoimapalveluista viime vuoden aikana. Yleisimmät palvelut, joita oli kokeiltu, olivat koulutukset (pitkäkestoiset 13 %, lyhytkestoiset 9 %). Sen sijaan palkkatuettuun työhön osallistui vain pieni osa: kunnassa 4 prosenttia, yrityksessä 3 prosenttia ja kolmannella sektorilla 2 prosenttia. Avoimissa vastauksissa mainittiin myös työkokeilu ja kuntouttava työtoiminta.

Henkistä hyvinvointia mitattiin summamuuttujalla, joka koostui yksinäisyyden, masennuksen ja epäonnistumisen kokemuksista. Suurin henkinen kuormitus kohdistui alle 40-vuotiaisiin naisiin. Alle 30-vuotiaista naisista 47 prosenttia ja 31–40-vuotiaista 43 prosenttia koki suurta stressiä. Miesten vastaavat luvut olivat selvästi alhaisemmat (26 % ja 39 %). Iän myötä stressin kokemus väheni, etenkin miehillä. Yli 61-vuotiaista miehistä lähes puolet (49 %) arvioi stressitasonsa pieneksi. Vaikka iäkkäämmillä työnhakijoilla on keskimääräistä enemmän terveysongelmia, hyvällä tasolla oleva yleinen terveys ei välttämättä suojaa työttömyysstressiltä. Se voi pikemmin lisätä paineita työllistyä ja syyllisyyttä työttömyyden pitkittymisestä.

Pitkittynyt työttömyysstressi voi heikentää sekä psyykkistä että fyysistä terveyttä. Se voi altistaa työkyvyttömyydelle myös työnhakijoita, joilla ei ole ollut aiemmin merkittäviä terveysongelmia (Gallie 2000). Tätä raporttia kirjoitettaessa nuorten 15–24-vuotiaiden työttömyysaste on noussut Suomessa 27 prosenttiin. Tämä tutkimus vahvistaa aiemman tutkimuksen havaintoja siitä, että työttömyys on yksi merkittävä tekijä, joka lisää nuorten henkistä pahoinvointia. Näin ollen työttömyyden aiheuttaman stressin vaikutuksesta etenkin nuorten henkisen hyvinvoinnin heikentymiseen pitäisi puhua nykyistä enemmän.

Lisäksi olisi suositeltavaa, että työllisyyspalveluita tarjoavat tahot, kuten viranomaiset ja työttömyyskassat, valmentaisivat työttömyysstressiä kohtaavia nuoria ja muitakin ikäryhmiä siitä näkökulmasta, että työttömyys on harvoin ihmisen oma syy.

LÄHTEET

Eurostat. (2024). At-risk-of-poverty rate.

Haettu 5.6.2025 osoitteesta <https://ec.europa.eu/eurostat/>

Gallie, D. (2000). The Experience of Unemployment in Europe. Oxford University Press.

Hyötynen, M. (2024) Työhaun tilkityt tiet.

Haastattelututkimus työnhakijoiden työhaun haasteista. Helsinki: SAK.

Jolliffe, I. T. (2002). Principal Component Analysis. Springer Series in Statistics.

Näätänen, A-M (2024) Työttömyysbarometri 2024.

Helsinki: Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö.

Näätänen, A-M (2025) SAK:n työolobarometri, teemana nuorten työelämä.

Helsinki: Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö.

OECD. (2022). Faces of Joblessness: Characterizing Employment Barriers. OECD Publishing.

Paul, K. I., & Moser, K. (2009). Unemployment impairs mental health: Meta-analyses.

Journal of Vocational Behavior, 74(3), 264–282.

SAK. (2024). Sosiaaliturvan leikkaukset 2024–2025.

Haettu 5.6.2025. Löytyy myös osoitteesta www.sak.fi/naista-puhutaan/hallituksen-heikennykset/sosiaaliturvan-leikkaukset/. Löytyy myös osoitteesta www.sak.fi/painavasyy

Sosiaali- ja terveysministeriö (2024): Vuosien 2024 ja 2025 sosiaaliturvamuutosten yhteisvaikutukset kotitalouksien taloudelliseen asemaan. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö

Tilastokeskus. (2025). Työllisyyskatsaus, huhtikuu 2025.

Haettu 5.6.2025 osoitteesta www.stat.fi/julkaisu/cm0xmmwc37qx807vwg13mhk6f

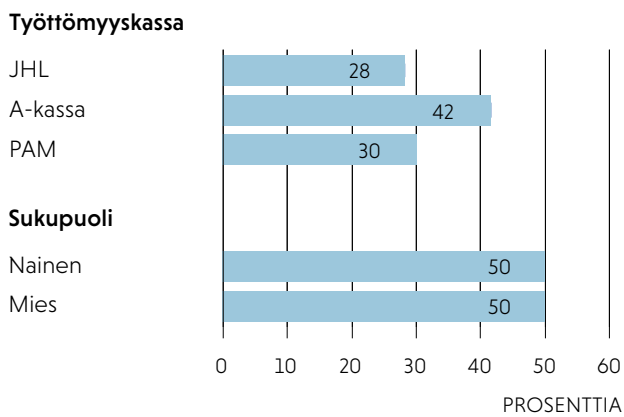
TEM (2025) Työllisyyskatsaus.

tyomarkkinatori.fi/tyollisyys-ja-tilastot/arviointi-ja-tutkimus/tyollisyyskatsaus luettu 12.6.2025

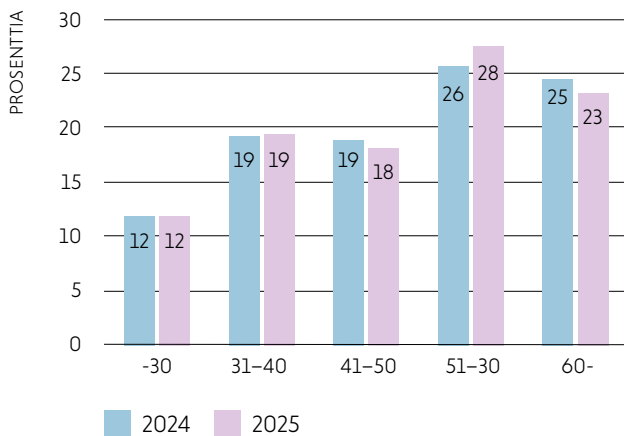
LIITTEET

7.1 Aineiston vastaajat

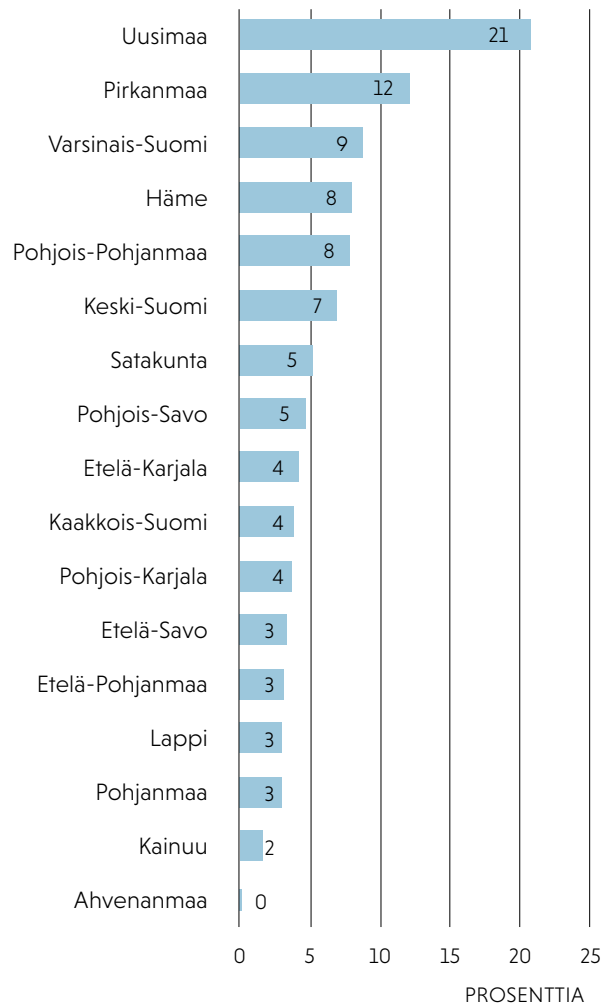
Kuva 16. Vastaajien työttömyyskassa ja sukupuoli

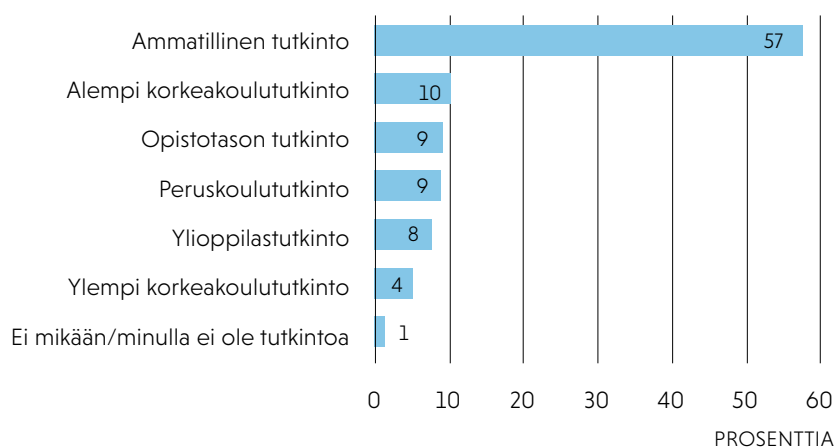
Kuva 17. Vastaajien ikä 2024 ja 2025

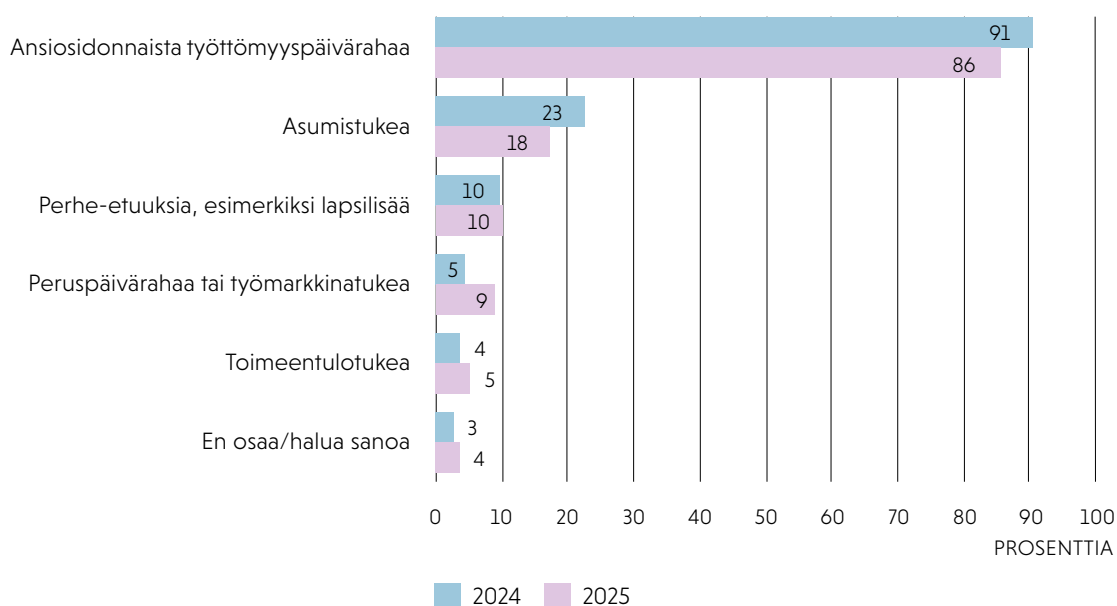
Kuva 18. Vastaajat asuinalueen mukaan

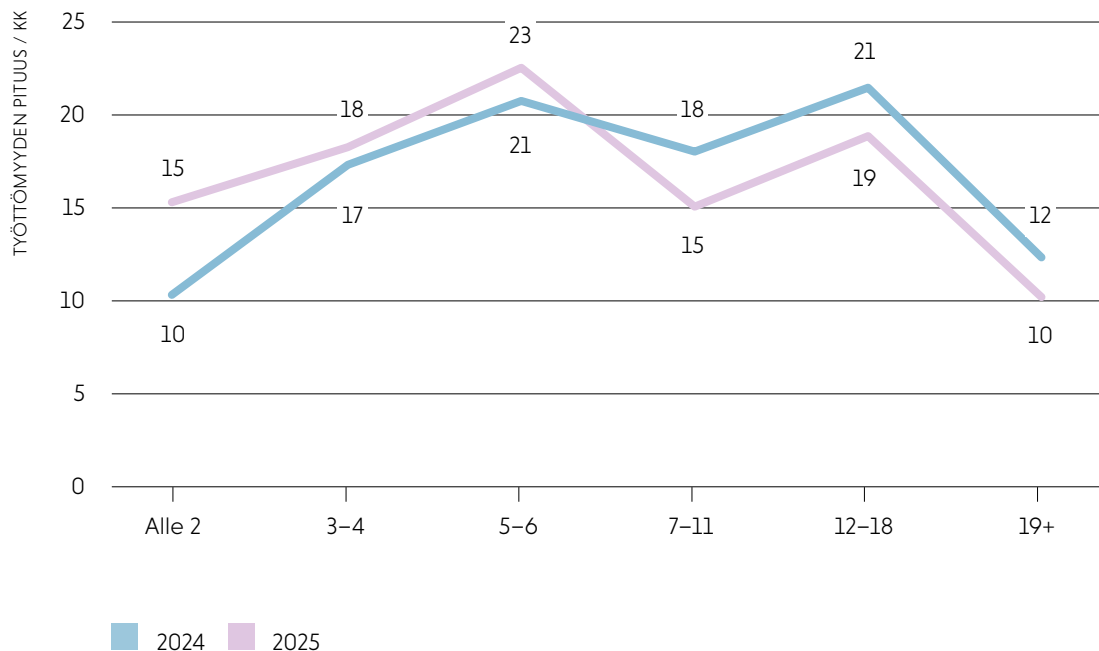
Kuva 19. Vastaajat koulutusasteen mukaan.

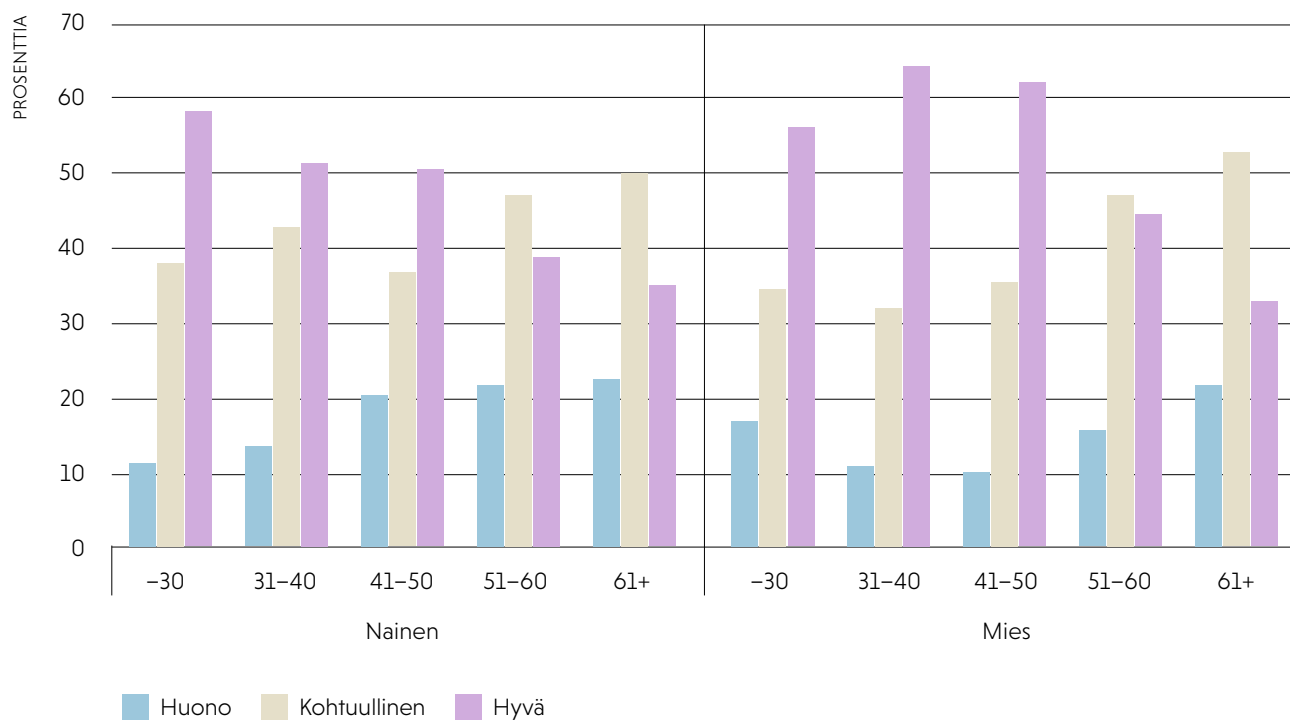
Kuva 20. Saatto tällä hetkellä seuraavia etuuksia (voi valita useamman)?

Kuva 21. SAK:laisten alojen työnhakijoiden työttömyyden pituus kuukausiina 2024–2025.

Kuva 22. Millainen on terveydentilasi yleisesti ottaen?

Kuva 23. Pääkomponenttilataukset työttömyyden syistä. Varimax-rotatio.

	Sopivaa työtä ei ole tarjolla	Kielitaito puutteellinen	Työttömyyteen tottuneet	Heikko terveys	Osaamisvaje
Olen tottunut työttömyyteen, enkä halua siihen muutosta.	0,042	0,377	0,462	0,300	0,163
Minulla ei ole työnhaussa tarpeellista nettiyttyä tai älypuhelinia.	0,233	0,659	0,120	0,300	0,046
Terveystilani on liian huono.	0,133	0,177	0,173	0,839	0,073
Työnantajat eivät halua työllistää minua etnisen taustani vuoksi	0,073	0,801	0,154	0,033	0,051
Osaamiseni ei vastaa työnantajien odotuksia.	0,184	0,183	0,116	0,122	0,840
Ikäni ei vastaa työnantajien odotuksia.	0,295	0,119	-0,233	0,414	0,288
Suomen kielen taitoni ei vastaa työnantajien odotuksia.	0,133	0,796	0,147	0,076	0,144
Minulla ei ole työhön soveltuvaa koulutusta.	0,166	0,118	0,169	0,102	0,817
Työstä maksettava palkka on liian pieni.	0,578	0,125	0,385	0,014	0,090
Toimeentuloni heikkenee, jos otan työtä vastaan.	0,500	0,202	0,550	-0,022	0,013
Tuloni eivät riitä työnhakemisesta aiheutuvien kulujen kattamiseen, kuten esimerkiksi bensaan tai bussilippuihin.	0,611	0,263	0,159	0,163	0,065
Jos saisin työtä, en pärjäisi siinä.	0,206	0,255	0,365	0,547	0,266
En halua ottaa työtä vastaan työttömyysturvan menettämisen takia.	0,297	0,161	0,731	0,120	0,011
En pysty ottamaan työtä vastaan, koska työmatka-aika olisi liian pitkä.	0,636	-0,021	0,322	0,269	0,114
En halua ottaa työtä vastaan, koska en halua luopua vapaa-ajastani.	0,122	0,082	0,749	0,163	0,189
Hoivavelvoitteet estävät työn hakemisen (hoivavelvoitteita ovat esimerkiksi lasten tai vanhusten hoitoon liittyvät velvoitteet)	0,207	0,280	0,351	0,167	0,092
Mahdolliset työnantajat ovat niin huonossa maineessa, että en halua heidän palvelukseensa.	0,719	0,103	0,150	0,135	0,081
Mahdolliset työnantajat eivät tarjoa koko-aikaista työtä.	0,673	0,067	0,109	-0,063	0,217
Mahdolliset työnantajat eivät tarjoa osa-aikaista työtä.	0,377	0,245	0,077	0,230	0,210
Mahdolliset työnantajat eivät tarjoa työtä, jossa työturvallisuus on kunnossa.	0,762	0,201	0,007	0,215	0,074
Minulla ei ole tietoa lähiseutuni avoimista työpaikoista.	0,304	0,503	0,080	0,152	0,280
Minulla on sellainen vamma tai sairaus, jonka vuoksi en voi tehdä työtä.	0,102	0,092	0,177	0,839	0,032

7.2 Kysymyslomake

Oletko kokonaan työtön vai teetkö osa-aikatyötä?

Kokonaan työtön tarkoittaa, että työttömällä ei ole voimassa olevaa palkkatyösuhdetta työnantajaan. Osa-aikatyössä henkilö tekee palkkatyötä edes joskus.

Valitse nykyistä tilannettasi parhaiten kuvaava vaihtoehto.

Olen kokonaan työtön.
Teen työtä osa-aikaisesti.
Ei mikään edellä mainituista.
En osaa sanoa.

Jos 3, 4 → haastattelemme tällä kertaa vain kokonaan työttömiä ja osa-aikaista yötä tekeviä. Kiitokset mielenkiinnostasi.

ENSIN MUUTAMIA TAUSTAKYSYMYKSIÄ

Sukupuolesi

Nainen
Mies

Mikä on syntymävuotesi

Millä alueella asut?

AUKEAVA LISTA (ELY-keskuksista)

Asutko yksin?

Kyllä
En
En osaa/halua sanoa

Onko kotitaloudessasi alle 18-vuotiaita lapsia?

Kyllä
Ei
En osaa/halua sanoa

JOS KOTITALOUDESSA ALLE 18-VUOTIAITA LAPSLIA

Kuinka monta alle 18-vuotiaista lasta kotitaloudessasi on?

En osaa/halua sanoa

JOS KOTITALOUDESSA ALLE 18-VUOTIAITA LAPSLIA

Oletko yksinhuoltaja?

Yksinhuoltaja on perheen ainoa huoltaja
Kyllä
Ei
En osaa/halua sanoa

Saatko tällä hetkellä seuraavia etuuksia? (Voit valita useamman)

Ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa
Peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea
Asumistukea
Toimeentulotukea
Perhe-etuuksia, esimerkiksi lapsilisää
En osaa/halua sanoa

Mikä on korkein suorittamasi tutkinto?

Peruskoulututkinto
Ylioppilastutkinto
Ammatillinen tutkinto
Opistotason tutkinto
Alempi korkeakoulututkinto
Ylempi korkeakoulututkinto
Lisensiaatti tai tohtorin tutkinto
Jokin muu
Ei mikään/minulla ei ole tutkintoa
En osaa/halua sanoa

Onko sinulla...

Kyllä
Ei
En osaa/halua sanoa

11.1 Ulosottovelkaa?

11.2 Pikavippejä?

Jos 11.1 = 1 tai 11.2 = 1:

Kuinka paljon ulosottovelkaa ja pikavippejä sinulla on yhteensä?

----- euroa

Onko sinulla tiedossa seuraavan kuukauden aikana alkavaa työsuhdetta?

Kyllä
Ei
En osaa sanoa

Asutko (valitse yksi)

Omistusasunnossa
 Vuokra-asunnossa
 Asumisoikeusasunnossa
 Muu

Onko työvoimaviranomainen (TE-toimisto, kuntakokeilu tai työllisyysalue) tarjonnut sinulle työtä tai koulutusta viimeisen 12 kuukauden aikana?

Kyllä
 Ei
 En osaa/halua sanoa

Oletko tavannut työvoimaviranomaista kasvokkain viimeisen 12 kuukauden aikana?

Kyllä
 Ei
 En osaa sanoa

Oletko osallistunut työvoimaviranomaisen järjestämään palveluun viimeisen 12 kuukauden aikana...

Kyllä
 Ei
 En osaa/halua sanoa

Lyhytkestoiseen koulutukseen
 (koulutus/kurssi kestää alle viikon)
 Pitkäkestoiseen koulutukseen
 (kestää pidempään kuin viikon)
 Palkkatuettuun työhön yrityksessä
 Palkkatuettuun työhön kolmannella sektorilla
 Palkkatuettuun työhön kunnassa
 Muuta palvelua, mitä___?

18. Kuinka monta työhakemusta olet lähettänyt viimeisen kuukauden aikana?

Työhakemusten lukumäärä: _____
 En osaa/halua sanoa

19. Oletko ollut työpaikkahaastattelussa viimeisen 12 kuukauden aikana?

Kyllä
 En
 En osaa/halua sanoa

Minkä alan työtä haet pääsääntöisesti?

Valitse alla olevista kaikki kohdallasi kyseeseen tulevat.

Prosessi- ja kuljetusalan työtä
 Rakennusalan työtä
 Maatalousalan työtä
 Palvelu- tai myyntityötä
 Toimisto- ja asiakaspalvelutyötä
 Asiantuntijatyötä
 (ml. terveydenhuollon asiantuntijat kuten sairaanhoitajat)
 Maatalousalan työtä
 Johtajan työtä
 Muuta työtä, mitä____
 En osaa/halua sanoa

Kuinka kauan olet ollut työttömänä tähän mennessä?

Kirjoita alla olevaan kenttään nykyisen työttömyysjaksosi pituus kuukausina.

Kaksi viikkoa = 0,5 kuukautta
 Puoli vuotta = 6 kuukautta
 Yksi vuosi = 12 kuukautta

Työttömyyskuukausien lukumäärä: NUMEROAVO

Kuinka pitkä oli viimeisin työsuhteesi vuosina?

Kirjoita alla olevaan kenttään edellisen työsuhteesi pituus vuosina.

6 kuukautta = puoli vuotta
 Työsuhteesi pituus vuosina: NUMEROAVO

Seuraavaksi on lueteltu mahdollisia työttömyyden syitä. Kuinka tärkeä kukin työttömyyden syy on sinun kohdallasi?

Ei lainkaan tärkeä
 Ei kovin tärkeä
 Jonkin verran tärkeä
 Melko tärkeä
 Erittäin tärkeä
 En osaa sanoa

Olen tottunut työttömyyteen, enkä halua siihen muutosta.

Minulla ei ole työnhaussa tarpeellista internet-yhteyttä tai älypuhelinta.

Terveydentilani on liian huono.
 Työnantajat eivät halua työllistää minua
 etnisen taustani vuoksi

Osaamiseni ei vastaa työnantajien odotuksia.

Ikäni ei vastaa työnantajien odotuksia.

Suomen kielen taitoni ei vastaa työnantajien odotuksia.

Minulla ei ole työhön soveltuvaa koulutusta.

Työstä maksettava palkka on liian pieni.

Toimeentuloni heikkenee, jos otan työtä vastaan.

Tuloni eivät riitä työnhakemisesta aiheutuvien kulujen kattamiseen, kuten esimerkiksi bensaan tai bussilippuihin.

Jatketaan kyselyä: Seuraavaksi on lueteltu mahdollisia työttömyyden syitä. Kuinka tärkeä kukin työttömyyden syy on sinun kohdallasi?

Ei lainkaan tärkeä

Ei kovin tärkeä

Jonkin verran tärkeä

Melko tärkeä

Erittäin tärkeä

En osaa sanoa

En halua ottaa työtä vastaan
työttömyysturvan menettämisen takia.

En pysty ottamaan työtä vastaan,
koska työmatka-aika olisi liian pitkä.

En halua ottaa työtä vastaan,
koska en halua luopua vapaa-ajastani.

Hoivavelvoitteet estävät työn hakemisen (hoivavelvoitteita
ovat esimerkiksi lasten tai vanhusten hoitoon liittyvät
velvoitteet).

Mahdolliset työnantajani ovat niin huonossa maineessa,
että en halua heidän palvelukseensa.

Mahdolliset työnantajat eivät tarjoa kokoaikaista työtä.

Mahdolliset työnantajat eivät tarjoa osa-aikaista työtä.

Mahdolliset työnantajat eivät tarjoa työtä, jossa
työturvallisuus on kunnossa.

Minulla ei ole tietoa lähiseutuni avoimista työpaikoista.

Minulla on sellainen vamma tai sairaus,
jonka vuoksi en voi tehdä työtä.

Kerro vielä lopuksi muutama asia toimeentulostasi.

25. Seuraavaksi eritä toimeentuloosi liittyviä väittämiä. Kerro, kuinka samaa tai eri mieltä olet kunkin kanssa.

Täysin eri mieltä

Osittain eri mieltä

Ei samaa eikä eri mieltä

Osittain samaa mieltä

Täysin samaa mieltä

Ei osaa sanoa

Tuloni eivät riitä yllättäviin menoihin, kuten puhelimen tai
pesukoneen rikkoutumisesta aiheutuviin kuluihin

Tuloni eivät riitä omiin tai lasten harrastuksiin

Tuloni eivät riitä yhteen lomamatkaan vuodessa

Tuloni eivät riitä ystävien tai sukulaisten tapaamiseen

Minulla ei ole varaa ruokaan tai vaatteisiin

100 euroa vähemmän kuussa käteen tekisi elämästäni
taloudellisesti käytännössä mahdotonta.

100 euroa lisää kuussa käteen tekisi elämästäni taloudellisesti
merkittävästi helpompaa.

Mitkä ovat kuukausitulosi bruttona eli veroja vähentämättä kuukaudessa pääsääntöisesti?

____€

Kuinka usein olet tuntenut itsesi työttömyyden vuoksi viimeisten 12 kuukauden aikana...

Vastausvaihtoehdot:

ei koskaan

hyvin harvoin

joskus

melko usein

jatkuvasti

yksinäiseksi?

masentuneeksi?

epäonnistuneeksi?

onnelliseksi?

Kerro vielä lopuksi, mikä on terveydentilasi yleisesti ottaen?

Erittäin hyvä

Hyvä

Kohtuullinen

Huono

Erittäin huono

En osaa/halua sanoa

Mitä muuta haluaisit kertoa työllistymiseesi liittyvistä asioista?

Avoin vastaus: _____

En mitään

En osaa sanoa

SAK:n työttömyysbarometri 2025

Miten Petteri Orpon hallituksen vuoden 2024 työttömyysturvaleikkaukset ovat vaikuttaneet SAK:n alojen työnhakijoiden toimeentuloon? Entä mitkä ovat työttömyyden syyt työttömien itsensä arvioimana? Kuinka yleistä on työttömyysstressi eri ikäisillä työnhakijoilla?

Tämän tutkimuksen tavoitteena on tuoda ihmiskeskeinen näkökulma suomalaiseen työttömyyskeskusteluun. Tutkimuksesta selviää esimerkiksi, että pienituloisuusrajan alla olevien työnhakijoiden osuus on noussut selvästi SAK:laisilla aloilla vuoden 2024 työttömyysturvaleikkausten jälkeen. Samalla työttömyyden syyt ovat säilyneet ennallaan. Edelleen selvästi yleisimmät työttömyyden syyt ovat ikä, pula kokoaikatyöstä ja se, että mahdollisesta työstä maksettava palkka on liian pieni.

The SAK logo consists of the letters "SAK" in white, bold, sans-serif font, set against a red rectangular background.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK
Pitkänsillanranta 3, PL 157, 00531 Helsinki
020 774 000 - sak@sak.fi - www.sak.fi